Posamezna številka 6 vinarjev.

Štev. 72. Izven Ljubljane 8 vin. V Ljubljani, v ponedeljek, 31. marca 1913. Leto XLI.

SLOVENEC

Velja po pošti:
Za celo leto naprej . . K 28·—
za en mesec „ . . „ 2·20
za Nemčijo celoletno . „ 29·—
za ostalo inozemstvo . „ 35·—

V Ljubljani na dom:
Za celo leto naprej . . K 24·—
za en mesec „ . . „ 2·—
V upravi prejeman mesečno „ 1·70

Sobotna izdaja:
za celo leto . . . . . „ 7·—
za Nemčijo celoletno . „ 9·—
za ostalo inozemstvo „ 12·—

Inserati:
Enostolpna petitvrsta (72 mm):
za enkrat . . . . po 15 v
za dvakrat . . . . „ 13 „
za trikrat . . . . „ 10 „
za večkrat primeren popust.
Poročna oznanila, zahvale, osmrtnice itd.: enostolpna petitvrsta po 18 vin.
Poslano: enostolpna petitvrsta po 30 vin.
Izhaja vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, ob 5. uri pop.
Redna letna priloga Vozni red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici štev. 6/III. Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona štev. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 26.511, bosn.-herc. št. 7563. — Upravniškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

Svetovni položaj v sedanjem trenutku.

(Od našega londonskega poročevalca.)

London, 28. marca, 1913.

Cela vrsta nepričakovanih, presenetljivih in prevažnih dogodkov poslednjih dni, to je znak splošnega položaja, o katerem ni mogoče reči nič drugega, nego da je skrajno opasen. Ti dogodki so predvsem:

Presenetljivi nenadni zaključek veleposlaniške reunije glede severne in vzhodne meje nove Albanije.

Nenadni in samosvoji nastop Avstrije nasproti Črnigori.

Izjava angleškega zunanjega ministra Greya glede zaključka balkanske vojske in obveznostij Angleške napram njunim zaveznicam v slučaju evropske vojske.

Padec Odrina.

Dasi so nekateri listi, ki imajo zveze z zunanjim ministrstvom na Dunaju, že naprej oznanjali nekaj tacega kakor samostojni nastop Avstrije nasproti mali Črnigori radi Skadra, je vobče precej prevladalo mnenje, da so to le diplomatični manevri. Dogodki pa so kmalu pokazali, da je na Dunaju zopet enkrat stranka energičnih nastopov prišla na površje.

Za vsak sličen korak in nastop je seve treba več ali manj opravičenih razlogov, ki so se kmalu našli. Ne da bi se spuščali v opravičenost nastopa glede ene ali druge teh afer, se vseeno more reči — tak utisek prevladuje v diplomatskih krogih — da je šla Avstrija v tem malo predaleč. Sploh se kaže, da spremlja avstrijsko politiko neka nervoznost, da nikjer ni videti znakov mirnega, treznega in umerjenega presojanja položaja.

Posledica take politike so bili diplomatski nevspehi na vsaki strani. Najobčutnejše poraze je zadobivala avstrijska diplomacija pri obmejevanju nove Albanije. S katerokoli zahtevo ali predlogom je avstrijska diplomacija prišla pred veleposlaniško reunijo, povsod je vedno našla: ne. In tako je prišlo tako daleč, da je odnehala z izjemo nevažnega ljumskega okraja glede vseh važnih mest: Struga, Dibar, Prizren, Djakovica in Peč po vrsti, in da je bila pritirana, kakor že rečeno, takorekoč do zadnje postojanke.

Tako se skoraj ni čuditi, da se je v tem poslednjem kotu, v vprašanju glede Skadra, navsezadnje odločno postavila v bran.

Nehote se usiljuje vprašanje: Kako pride, da grof Berchtold tega ni storil poprej, namreč da bi nastopil odločno, marveč šele v najskrajnejši stiski, in brškone prepozno?

Odgovor na to je iskati v zanimivih zadnjih pojavih v tripeletenti, kakor so naposled našli izraza v izjavi Greya, da Angleška nima nobene tajne obveznosti napram svojim zaveznicam, v slučaju, da pride do evropske vojske.

Po najboljših virih je mogoče povedati, da je bila Rusija popolnoma pripravljena in voljna začeti vojsko z Avstrijo. To je dejstvo, ki ga ni treba šele posnemati iz prikrite grožnje, ki tiči v petrogradski vesti, da je Sazonov pohitel dementirati »Novoje Vremja«, ki je trdilo, da se je Sazonov izjavil, da Rusija v nobenem slučaju neče vojske. Da bi Francija v slučaju potrebe šla z Rusijo, to je na dlani.

Ali Anglija! **Anglija je rekla: ne!** Znano je, da je sedanja liberalno-radikalna vlada proti vojski — bojeviti so le unijonisti — da hoče, da bodi Anglija ježiček na tehtnici evropskega ravnotežja, zvesta tradicijam znane angleške politike, izkoriščati križe in težave drugih v svojo korist. Tiste politike, vsled katere so Nemci nadeli Angleški priimek perfidna, tiste politike, vsled katere je pred kakimi 14 dnevi eden najvplivnejših unijonističnih politikov, Percy nenavadno strastno napadel angleško vlado, očitajoč ji naravnost izdajstvo zaveznikov, da noben pošten Anglež po tem zadnjem njenem činu ne more več prosto pogledati Francozu v oči. Nekaj je na tem, in upati je, da pridejo tudi Jugoslovani do tega spoznanja, zlasti tisti v Belgradu in Sofiji, ki so v svoji preveliki temperamentnosti in premajhni diplomatičnosti takorekoč do ušes zaljubljeni v kramarske Angleže. Anglija je v prvi vrsti kriva, da Črnogorci toliko trpe in da so se Bulgari čutili primorane, vzeti Odrin z naskokom. In posledica tega čina angleške politike je tudi — in ne drugih dogodkov! — da je Rusija bila voljna demobilizirati — dasi samo na papirju!

V opravičenje svoje politike so Angleži navajali tole: V sedanji situaciji, ko združene jugoslovanske države niso le daleč na bojišču, ampak tudi vsled vojske kolikor toliko utrujene in izčrpane, ne kaže začeti vojske. Počakajmo raje pet let, počakajmo deset let; tedaj si balkanske države opomorejo od posledic sedanje vojske, tedaj jim bo mogoče postaviti milijon vojakov na noge in vsled tega bo mogoče z vse drugačnimi šansami iti v boj proti Nemčiji in ž njo združeni Avstriji. Itd.

In bodi dovoljeno povdariti, da je to računanje v resnici izraz odločilnega mnenja vodilnih angleških politikov. Z ozirom na to dejstvo se tudi v docela razumljivi luči pokaže nenadni sklep Nemčije žrtvovati celo milijardo v vojne namene: doznala je, da se gre resno za to, da se v bližnji prihodnjosti Anglija z združenim Slovanstvom odločno loti naloge streti nemško prepotenco.

Pritirana do zadnje postojanke, se je Avstrija odločila okoristiti s to sedanjo angleško nenaklonjenostjo do vojske in je nastopila odločno. Vspeh je bil presenetljiv: Medtem ko se veleposlaniška reunija cele mesece ni mogla zediniti glede albanskih mej, očividno po vplivu Rusije, ki je delovala na to in ki, mimogrede povedano, **še v trenutku deluje na to** — da dobe Črnogorci časa za osvojitev Skadra, je mržnja do vojske nagnila Angleže, da so vplivali na Rusijo toliko, da je baje nekam odnehala, in da je reunija v hipu vzprejela mejo Albanije, vključivši vanjo Skader. Isto dejstvo je tudi povzročilo, da je angleški zunanji minister, ki je šele pred malo meseci izrekel bombastične, v zaveznikih pogum in up vzbujajoče besede, da se zmagovalcev ne sme oropati vspehov njihovih zmag, sedaj strmečemu svetu izjavil, da se morajo balkanske države pokoriti volji takozvane Evrope in začeti mir na podlagi pogojev, kakor jih hoče ona imeti.

Lahko se mirno reče, da pomeni samostojni nastop Avstrije v istini velik vspeh njene diplomacije, dasi ima eno slabo stran, kakor se diplomati ne morejo otresti zavesti, da je prejkone le trenuten in da prihaja bržčas prepozno.

Ta svoj veliki vspeh je Avstrija dosegla s svojim odločnim nastopom proti mali Črnigori. Ne samo diplomaciji, ampak tudi ostalemu svetu je znano, da politiko Črnegore vodi Rusija. Še več. Rusija vzdržuje črnogorsko vojsko in upravo s kraljem vred z vso dejanjsko podporo, jim daje živeža in denarja, jo vzdržuje z eno besedo popolnoma, tako da ne gremo predaleč, če rečemo, da je Črnagora precej nekaj takega kot ruska provincija. In prav vsled tega ta nesrečna gorata dežela tolikanj skuša roko Avstrije.

Iz istega vzroka pa je tudi prišlo tako daleč, da je Skader zdaj tista točka, od katere odvisi vojska med Avstrijo in Rusijo in ž njo svetovna vojska. Najzadnja poročila vedo poročati o nenadnem velikem poslabšanju razmer med tema državama, ki ga je očividno povzročil samosvoji presilni pritisk Avstrije na Črnogoro. In ta mora, ki tlači avstrijske narode in celo Evropo, ne bo izginila poprej, dokler ne bo skadrsko vprašanje definitivno rešeno v poraz ene ali druge teh dveh držav in v zagotovitev nove vojske v bližnji prihodnjosti.

Ko je angleški zunanji minister Grey govoril zgoraj omenjeno izjavo, si pač ni domneval, da je bila ta njegova izjava v istem trenutku že ovržena. Ko je ž njo oznanjal svetu novi politični položaj, je bil Odrin v poslednji agoniji in z njegovim padcem je bila prevržena komaj rojena nova politična evropska situacija.

V prvih trenutkih je zbok osvojitve Odrina pač zavladal v raznih zlasti borznih krogih nov optimizem glede bližnjega miru. Zdaj so se zavedli, **da pomeni padec Odrina novo resno otežkočenje položaja.** Na eni strani je več kot gotovo, da se bodo Bulgari zdaj vztrajnejše in trdovratnejše branili vzprejeti pogoje miru, ki jim jih hočejo narekovati velesile, da bodo zahtevali ugodnejšo mejo, pa sigurno vojno odškodnino. Bulgari so vedno pokazali evropski diplomaciji, da se ž njimi ni šaliti.

Zdaj ko so Grki dobili Janino, ko so Bulgari osvojili Odrin, je ostal edi-

LISTEK.

Odrin je padel!

Prof. Anton Bezenšek.

Sofija, 26. marca.

Solnce je šlo k zatonu. Ob istem času, ko navadno zvoni »Ave Marija«, zadone zvonovi iz vseh cerkva, a posebno mogočno doni veliki zvon iz lin stolpa pri sv. Aleksandru.

Ko pišem te vrste, se zvonenje nadaljuje in zvonilo bo celo uro. Trenotek je veličasten. Ljudstvo se zbira po ulicah in stoji v velikih gručah na trgih.

Znanci in neznanci se pozdravljajo z besedami: »Orin je padel! Čestita zmaga!«

Trikrat so zapeli zvonovi pri vseh cerkvah, odkar se je začela vojna: prvikrat je bilo dne 18. oktobra l. l., ko se je objavila vojna; drugokrat — ko je padel Lozengrad; a danes je tretjikrat — ko je padla močna trdnjava Odrin.

Naj opišem utiske, katere je napravil padec Odrina v prestolnici Bulgarije in naj razložim mnenje o posledicah tega epohalnega dogodka.

Že ob 10. uri predpoldne se je izvedela tukaj novica, da je Odrin prevzet od bulgarskih vojsk. To je povzročilo največjo navdušenost med vsemi sloji prebivalstva. Povsod po ulicah in trgih so se začeli zbirati ljudje v velike gruče, vsi radovedni, kakšne so podrobnosti o tej veliki zmagi. Pol ure pozneje je bilo vse mesto v zastavah. Trgovci so zaprli prodajalnice, iz gimnazij so pustili dijake, in iz ljudskih šol učence in učenke. Množica je vedno naraščala in se začela valiti kakor deroča reka po ulicah proti vojnemu ministrstvu, kjer navadno objavljajo službena izvestja iz glavnega stana na bojnem polju. Ta izvestja so vsikdar prav kratka, a do pičice resnična.

Tam na nekem oknu ministrstva, je bil sedaj nalepljen listek z besedami: »Odrin padná«.

Ljudstva se je kar trlo pred vojnim ministrstvom. Zadonelo je in zabučalo med množico: hura. Od tam je šla množica z zastavami v ulico Gurko pred poslopje ministrskega sveta, kjer so bili ravno zbrani vsi ministri. Potem se je napotila množica, prepevajoč narodne in bojne pesmi, pred srbsko poslaništvo. Tukaj so se ponavljali burni živio-klici. Srbski poslanik Spalajković se je zahvaljeval ves ginjen zbranemu narodu.

Med narodom je vstal neki govornik, ki je z visokim glasom govoril navdušen govor, čegar smisel je sledeči: »Bulgarija je srečna, ko se objavlja še en važen moment v zgodovini — prevzemanje Odrina. To je naravna posledica borbe za osvobojenje. Pri Odrinu se posvečuje še enkrat bratstvo med Bulgari in Srbi, in današnji praznik je obči za balkansko zvezo in za slovanstvo.« Srbski poslanik odgovori na to ves ginjen v kratkem tako-le:

»Pri Odrinu žanje slavo balkanska zveza — tam se proslavljajo Bulgari in Srbi. Živela Bulgarija!«

Cela množica je potem šla še pred grško poslaništvo, kjer je bilo tudi navdušeno pozdravljanje in kratki nagovori.

Na posameznih krajih mesta se je navdušeno rajanje nadaljevalo do poznega večera. Med zvonenjem so se spuščale rakete, topovi so grmeli in v mestnem parku je svirala vojaška godba.

Pomen te zmage je velikanski. Da se vzame tako močna trdnjava z napadom (»na juriš«), to je eden izmed redkih dogodkov v svetovni zgodovini. Da je padel Odrin, to je večjega pomena kakor je bil padec Plevne v ruskoturški vojski. Plevenske utrdbe so bile iz prsti, a odrinske iz betona. Tam so bile vse utrdbe napravljene v kratkem času; a pri Odrinu so delali cela desetletja nove po načrtih nemških strategov in pod nadzorstvom nemških inženirjev; stare utrdbe so pa popravili. Poleg tega so morali nemški častniki osebno pomagati Šukri paši pri vodstvu obrambe.

Ani vse nič izdalo. Bulgarska vojska, ki je nastopala od severo-iztoka in iztoka, je izkoristila vojno taktiko in vsa pravila strategične umetnosti do poslednje točke. Pred nastopajočimi vojaki so pognali na tisoče in tisoče goved, da se odstranijo nevarnosti — podzemske mine in volčje jame. Kar je bilo vojakom namenjeno, je torej pretrpela žival. Prostovoljci, ki so se sami javili, da hočejo rezati mreže iz trnjeve žice s posebnimi škarjami, so dobili brone, ščite itd., da bi bili bolj varni pred turškimi krogljami. Ko so bile te zapreke okoli fortov odstranjene, so se spustili bulgarski vojaki »na nož« proti fortom in prevzemali so druzega za drugim, četudi so imeli nekateri do 11 metrov visoke betonirane stene ali še bolj visoke naravne skale pred seboj.

Takošne hrabrosti je v svetovni zgodovini najljutejših vojn komaj najti!

Ko je Šukri paša zvedel, da so že prvi dan Bulgari prevzeli neki najmočnejši fort, je rekel:

»Če so Bulgari ta fort prevzeli, potem se ne bo nobena utrdba več pred njimi držala!«

Bulgari so se bili te dni pred Odrinom kakor levi. A tudi zavezna srbska armada, ki je bila postavljena na severnem delu zapadnega odrinskega sektorja, se je bojevala hrabro — kar pohvalno priznavajo vladini in kompetentni organi — četudi ni imela zadače, prevzemati fortov. Storila je torej več kot svojo dolžnost.

In tako se je dosegla z zedinjenimi močmi pri Odrinu velikanska zmaga, katera bo odločilna za sklep miru in za njegove pogoje.

no še Skader, ki se upira tretjemu delu zaveznikov. Politični in vojaški prestiž obeh je zahteval, da so osvojili svoje trdnjave, ki so pripadle njihovemu deležu, in zdaj je jasno, da zahteva politični in vojaški ugled in prestiž Srbije in Črnegore, da **ne kaže drugega nego osvojiti Skader za vsako ceno.**

To sodbo sem čul iz ust odličnega diplomata. Ko pa sem ga vprašal: Kaj pa potem, če Avstrija vresniči svoje pretnje in z oboroženo silo nastopi proti osvojiteljem, je zmajal z ramo in rekel: Potem je vojska gotova!

Na Balkanu.

PO OSVOJITVI ODRINA.

Bojni plen v Odrinu.

Sofija, 30. marca. »Agence Telegraphique Bulgare« poroča: Po prvih poročilih glavnega stana so izgubili Bulgari v bojih od 24. do 26. marca pred Odrinom približno 11.000 mrtvih in ranjencev. Srbi so izgubili 1200 mrtvih in ranjencev. Turških vjetnikov je okolu 60.000 z 833 častniki; med njimi 13 generalov. Zmagovalci so zaplenili 650 topov raznega kalibra, 58 strojnih pušk, 10 zastav, 1 zrakoplov, kakor tudi veliko artiljerijske in infanterijske municije ter veliko voz.

Šukri paša o zavzetju Odrina.

Praga, 20. marca. »Narodni Listy« objavljajo razgovor svojega sofijskega dopisnika z braniteljem Odrina, Šukri pašem, ki je izvajal: Odločilen napad na Odrin sem pričakoval. Živeža je bilo še komaj za en teden; če bi ga bili v male porcije razdelili, bi bil morebiti za 20 dni zadoščal. Če sodim po razdeljenem kruhu, je bila zadnje dni posadka še okolu 60.000 mož močna. Oblegovalna armada je štela okroglo 100.000 mož in je bila premočna. Šukri paša se ni udal, marveč ga je vjel major Marčelov, ki je prvi udrl v poveljništvo trdnjave. Šukri paša je zajezdil konja in odjahal k poveljniku 2. oblegovalne armade, generalu Vasovu, kateremu je svojo sabljo izročil. Šukri paša je Kurd, male postave, brado ima na francoski način postriženo.

Srbi se vrnejo izpred Odrina v Srbijo.

Belgrad, 30. marca. Srbske čete pred Odrinom se vrnejo v Srbijo. Pri Pirotu ostanejo v kvaranteni. Srbski »Rdeči križ« je pozvan, da naj za 6000 ranjencev pripravi postelje.

Bulgarski ministri svoje potovanje v Odrin odgodili.

Sofija, 30. marca. Ministri so svoje potovanje v Odrin odgodili.

Srbski poslanci čestitali generalu Stepanoviću.

Belgrad, 30. marca. Najuglednejši poslanci skupščine vseh strank so odposlali poveljniku srbske armade pred Odrinom, generalu Stepanoviću prisrčno brzojavko, v kateri čestitajo ,ker so se Srbi tako slavno udeležili osvojitve Odrina in ker se je srbska armada tako junaško borila.

Pred in ob naskoku na Odrin.

Belgrad, 30. marca. (Izvirno.) Izpred Odrina prispeli ranjenci pripovedujejo: Obleganje je bilo mučno, ker sta vlaga in sneg ugonabljala cele desetine vojske. Naskok so smatrali vsi za osvobojenje; izvršil se je z največjo ljutostjo, ker je vsak vojak vso svoje sile zastavil za to, da se konča neznosno obleganje. Vojska je bila pred osmimi dnevi obveščena, da se bo izvršil glavni naskok, a ni prav verjela. Zadnji ponedeljek, 24. marca, se je v srbskih sektorjih prečitalo povelje o razmeščenju čet na večer; ob 1. uri popoldne se je na vseh sektorjih začel grozovit ogenj iz topov. Gibanje donavske in timoške divizije je bilo istočasno. Niti na eni točki niso imele srbske čete kakega neuspeha, čeprav so imele grozovitih žrtev. Po povelju Ivanova je bila naloga srbskih čet, da z močnimi napadi potegnejo nase čim večjo pozornost in silo Turkov in tako bulgarskim četam omogočijo prodreti vzhodni sektor. Srbske čete (kakor priča tudi službeno bulgarsko priznanje) niso samo izvršile te naloge, marveč so po vrsti zavzemale tudi trdnjave in prodrle v Odrin. Ujele so tudi Šukri pašo, ki se je zatekel v eno najmočnejših utrdb, Kadurluk Idrim. Od donavske divizije se je, kolikor se doslej vé, udeležil prodiranja celi 4. nadštevilni polk, potem en bataljon 8., trije bataljoni 9. in en bataljon 7. polka; od timoške divizije so sodelovali trije polki in 55. bulgarski polk. V torek zjutraj ob 3. uri so se Srbi donavske divizije priplazili k turškim rovom do 150 in 50 korakov razdalje. Ko so jih Turki opazili, se je vnela borba. Vsled dima topniškega ognja se dolgo ni moglo ničesar razločiti. Ob 11. uri so donavci osvojili sprednje turške rove in vjeli 32 častnikov in 700 vojakov. Nato so se sami zavarovali v okopih in ostali na osvojenih postojankah do naslednjega dne. Od torka na sredo se je naskakovala velika utrdba Papas Tepe. Bili so trije naskoki; najhujši je bil prvi, ki se je izvršil ponoči. Turki so imeli 24 mitraljez. V sredo zjutraj ob 6. uri je bila Papas Tepe osvojena. Turki so se podali; bilo je 57 častnikov in mnogo vojaštva. Poveljnik Trifun Pavlović je poslal vjetnike v tabor. Ostali Turki s Papas Tepe in iz okolice so se umaknili proti Odrinu, hoteč preko mostu čez Ardo; toda srbski topovi so bili most razdrli in Srbi so Turke dohiteli. Tu se je predalo še 3000 Turkov. Srbska konjica je nato iz Otakeja udrla v Odrin.

Borbe timoške divizije.

Belgrad, 30. marca. (Izvirno.) Od timoške divizije se je posebno odlikoval 13. polk, ker je rešil situacijo na Jučtepelarju. Boji so trajali ves dan. Srbski bataljoni so vzdrževali najtežjo pozicijo; bulgarski 55. polk, ki je bil sestavljen iz samega starejšega moštva, se je dvakrat umaknil in izgubil mnogo častnikov, Turki so trikrat izvršili protinapad na več od Srbov zavzetih postojank. Srbi so morali končno iznova zavzeti neko postojanko, ki so jo Bulgari zapustili. Nazadnje so bile vse postojanke in utrdbe osvojene. Mnogo Turkov se je predalo, del njih pa se je umaknil v Odrin. — Timoška divizija je osvojila tudi trdnjavo Karazos Tabija in s tem odprla pot do mesta. Ta trdnjava je bila osvojena ob desetih.

Dohod ranjencev v Belgrad.

Belgrad, 30. marca. (Izvirno.) Sinoči ob 8. uri in danes prihajajo sanitetni vlaki s srbskimi ranjenci izpred Odrina. Prispelo jih je že nad 900; prvi ranjenci so večinoma iz timoške divizije. Na kolodvoru čakajo na ranjence velike množice občinstva, pozdravljajo jih in obdarujejo vse od prvega do zadnjega. Občinstvo pomaga pri prenašanju ranjencev in samo podpira tiste, ki še morejo hoditi. Vrše se ganljivi prizori kakor v prvih dneh vojne. Ranjenci gredo med gostimi vrstami ljudstva kot triumfatorji.

Šukri paša v Sofiji.

Sofija, 30. marca. Bivši poveljnik Odrina, Šukri paša, kateremu je kralj Ferdinand vrnil sabljo, se je včeraj kot bulgarski vojni vjetnik pripeljal v Sofijo. Tukaj so mu priredili slovesen sprejem. Kolodvor je bil okrašen z bulgarskimi zastavami. S posebnim vlakom, ki se je pripeljal ob pol 5. zjutraj, je prispel Šukri in z njim dvanajst turških generalov. Na kolodvoru jih je pričakoval postajni poveljnik polkovnik Kančev, mestni poveljnik podpolkovnik Bonev, njegov pobočnik Stojlov ter več poslancev in mladih častnikov, med njimi adjutant vojnega ministra, Stojanov. Ko se je vlak ustavil, je prvi izstopil stotnik generalnega štaba Marholev, ki je od vojnega ministrstva dodeljen Šukri paši. Marholev je podal polkovniku Kančevu raport. Med tem so izstopili ordonančni vojaki turških generalov. Marholev je nato pristopil k vagonu in je pomagal Šukriju izstopiti. Šukri je edini izmed Turkov imel sabljo. Dasi še ni prav šestdeset let star, je njegova brada povsem bela. Za njim so izstopili ostali generali in so ostali v skupini okrog njega. Tedaj je pristopil polkovnik Kančev, kateremu se je poznalo, da je bil globoko ginjen, in je dejal: »Dobro došli, ekscelenca! Ves svet občuduje zmagovalce in premagane iz Odrina. Bulgarska visoko ceni in spoštuje velike junake iz Odrina. Bodite, ekscelenca, v svoji nesreči prepričani o našem iskrenem občudovanju!« Šukri paša se je obrnil k stotniku Marholevu ter mu je dejal nekoliko besed v nemškem jeziku; stotnik je raztolmačil: »Šukri paša goji enaka čustva za Bolgare.« Polkovnik Kančev je nato Šukriju predstavil mestnega poveljnika Boneva. Ta je spremil generale pred kolodvor ter je sedel s Šukrijem v avtomobil; ostali vjetniki so sledili po dva in dva v odprtih vozovih, ki so jih odpeljali v hotel »Splendid«.

Javer paša.

Sofija, 30. marca. Ko je Javer paša, katerega so Bulgari svoj čas zajeli na Galipoiskem polotoku, slišal, da je Odrin padel in da pride Šukri paša kot vjetnik v Sofijo, ga je to tako prevzelo, da se je zjokal.

Francozi v Odrinu.

Pariz, 30. marca. Poslanec in bivši vojni minister Messimy ter poročevalec zbornice o vojnem proračunu Benazet sta se odpeljala v Odrin, da preučita učinkovanje francoskih oblegovalnih topov.

Delo 20. srbskega polka.

Belgrad, 30. marca. (Izvirno.) Glasom sofijskega dnevnika je 20. srbski polk tako pritiskal na Turke, da so se le-ti umaknili k vzhodnim sektorjem; ko so pa tu naleteli na prodirajočo glavno bulgarsko moč, so se vrnili in se izkušali prebiti skozi srbske čete na zapadu in severozapadu. Srbske čete so se nahajale na postojankah, ki so bile jako slabo zavarovane in za brambo težavne; Turki so zato računali, da se jim bo lahko prebiti skozi nje. Najbrže je bil s temi četami tudi Šukri paša, **ker so ga končno vjeli Srbi.** Srbi so Turke sprejeli z bajonetom in jim preprečili prodiranje; žrtve so bile na obeh straneh ogromne. Turkov se je polastila panika, začeli so orožje proč metati. Na tej strani so deli 20. polka zavzeli utrdbo, v kateri se je nahajal Šukri paša. Usoda Odrina je bila zapečatena v trenutku, ko so Srbi ustavili turški naval, ki je hotel predreti njih vrste. Medtem so Bulgari na vzhodu prodrli obrambno črto. Odrin je padel, ko je bil Šukri paša vjet. Ostalo je le še nekoliko utrdb, ki jih je Šukri paša kasneje predal.

Srbske žrtve.

Belgrad, 30. marca. (Izvirno.) Glasom obvestila iz Sofije znašajo srbske žrtve v bojih od ponedeljka in torka do 900 mrtvih in 3000 ranjenih; sem pa še niso vštete žrtve ob končnem naskoku.

× × ×

PRED ČATALDŽO IN GALIPOLIJEM.

Carigrad, 30. marca. Uradno se poroča: Pred Bulairjem se ni nič novega zgodilo. Po nadaljnih poročilih se je bil včeraj zahodno od Bukuj-Čekmedša velik boj, v katerem je bil sovražnik poražen. Izgubil je približno 1000 mrtvih na bojišču. Naši vojaki so zarubili veliko pušk in vojnega materiala.

Carigrad, 30. marca. Iz Čataldže se je zopet pripeljal transport ranjencev. Kakor listi poročajo, so došli tudi bulgarski vjetniki, med njimi dva častnika.

Sofija, 30. marca. Včeraj je neki bulgarski aeroplan z bombami uničil neko brezžično brzojavno postajo na polotoku Galipoli. Bulgarske čete so že začeli voziti v čataldško črto. Ministrski svet, ki naj bi o nadaljnih korakih sklepal, se je odgodil.

London, 30. marca. »Daily Chronicle« poroča iz Carigrada, **da je bilo pri Čataldži 10.000 Turkov obkoljenih in ujetih od Bulgarov.** Z ozirom na te poraze je vojaška liga odgodila vse korake proti vladi, dokler traja vojna.

London, 30. marca. »Daily Mail« javlja iz Carigrada po privatnem viru, **da je Enver beg s svojimi četami pri Čataldži prišel v zasedo in da so bili njegovi oddelki decimirani.** Turki so izgubili 3000 mož v tem boju. Neprenehoma prihajajo ranjenci v Carigrad.

× × ×

MIROVNO VPRAŠANJE.

Turčija odklanja bulgarske zahteve?

Carigrad, 30. marca. Poslaniki velesil so nameravali 29. t. m. naznaniti Turčiji mirovne pogoje, oziroma posredovati, da jih sprejme, pa se niso mogli zediniti, ker je ruski poslanik izrazil neke pomisleke.

Carigrad, 31. marca. Po časniških vesteh je imel ministrski svet sejo, na kateri je sklenil, da se mejna črta od saroškega zaliva do Midije, ki jo predlaga Bulgarska, ne more sprejeti za podlago mirovnega pogajanja.

× × ×

VPRAŠANJE SKADRA.

Korak velesil v Belgradu.

Belgrad, 29. marca. Poslaniki velesil so srbski vladi skupno naznanili, da so se velesile glede mejá Albanije zedinile, pozvali srbsko vlado, naj operacije pred Skadrom ustavi in čimpreje odpokliče svoje čete iz avtonomne Albanije, vrhtega pa se zavzeli za versko in narodno svobodo Albancev in Mohamedancev v novoosvobojenih krajih.

Črnagora še ni odgovorila.

Cetinje, 29. marca. Črnagora na korak velesil glede Skadra še ni odgovorila.

Tretji korak velesil v Cetinju.

Dunaj, 31. marca. Porta je izdala ukaz, da dovoli Esad paša civilnemu prebivalstvu iz Skadra prost odhod.

Cetinje, 31. marca. Včeraj popoldne so poslaniki velesil drug za drugim nastopili pri črnogorski vladi ter ji naznanili, **da je turška vlada vsled posredovanja Avstrije ukazala, da ima Esad paša civilnemu prebivalstvu v Skadru dovoliti odhod iz trdnjave.** Ta ukaz je izdan v šifrirani depeši, ki je namenjena poveljniku trdnjave Esad paši. Poslaniki so zahtevali, naj črnogorska vlada poskrbi, da se ta ukaz dostavi Esad paši v Skadru. Minister za zunanje zadeve je izjavil, da odgovori, ko bo imel sklep ministrskega sveta.

Rusi nezadovoljni z rešitvijo skadrskega vprašanja.

Berolin, 30. marca. »Lokalanzeiger« poroča iz Peterburga: Na vseučilišču so včeraj našli veliko oklicev, ki hujskajo proti Avstro-Ogrski. »Novo Vreme« piše ostro proti Avstriji in očita ruski diplomaciji, da je slabotna in odjenljiva ter da se pusti grofu Berchtoldu za nos voditi.

London, 30. marca. General Skugarevski je brzojavil »Timesu«, da protestira proti zadnjemu govoru sira Greya, ki je v Rusiji mučno učinkoval in Ruse presenetil, ker koristi trozvezi. Sir Grey naj ne oropa krščanskih zmagovalcev sadov njihovih zmag. Po takih govorih je prijateljem Anglije v Rusiji otežkočeno braniti angleško-ruske skupne koristi.

Nameravana demonstracija proti Črnigori.

London, 30. marca. Dve angleški vojni ladji križarita pred Krfom, da se, če bo potrebno, pridružita demonstraciji brodovij proti Črnigori. (?)

London, 30. marca. »Vossische Zeitung« poroča z Dunaja: Če se potrdi poročilo, da se Skader zopet obstreljuje, bi velesile ne bile presenečene, ker so v predzadnji seji poslanikov s to možnostjo računali in soglasno sklenili, da se v tem slučaju proti Črnigori s silo nastopi.

Esad paša ustrelil skadrskega škofa.

Berolin, 30. marca. »Berliner Tagblattu« brzojavljajo iz Rima: Po poročilih iz Skadra je baje Esad paša lastnoročno ustrelil z revolverjem skadrskega škofa, ker ga je osumil vohunstva Črnogorcem v korist. (Katerega škofa?)

Skader se ne obstreljuje!

London, 30. marca. **Poročilo, da se Skader zopet bombardira, ni potrjeno.**

× × ×

PREISKAVA V ZADEVI SMRTI PATRA PALIČA.

Cetinje, 29. marca. Po uradnem črnogorskem viru poroča avstrijski korespondenčni urad: Bivši zunanji minister vojvoda Gavro Vukotić in član najvišjega sodnega dvora Ljubo Bakić sta danes odpotovala v Djakovo, da fungirata kot člana preiskovalne komisije, ki bo vodila temeljem dogovora Črnegore z Avstro-Ogrsko preiskavo v zadevi konverzij in umora frančiškanskega patra Palića. Preiskava bo dognala, kako se je godila misteriozna zadeva.

× × ×

BULGARSKO-RUMUNSKA KONFERENCA POSLANIKOV V PETERBURGU.

Peterburg, 30. marca. Konferenca poslanikov za uravnavo rumunsko-bulgarskih diferenc se snide jutri popoldne ob 5. uri. Predsedoval ji bo Sasonov. O posvetovanjih se do končnih sklepov ne bo poročalo javnosti. Dr. Danev in Ghika bosta kot zasebnika navzoča pri posvetovanjih.

× × ×

POLOŽAJ V CARIGRADU.

Carigrad, 31. marca. Ruski poslanik je brzojavno pozval postajno ladjo »Kalug«, da se nemudoma vrne pred Carigrad. Tudi nemška postajna ladja »Loreley« je dospela sem. Na ladjah velesil se delajo priprave, da se moštvo nemudoma lahko izkrca, ako bi prišlo v mestu do nemirov, katerih se boje zaradi vesti izpred Čataldže.

× × ×

JUŽNA MEJA ALBANIJE.

London, 30. marca. Reuterjeva agentura poroča, da je Grška predložila konferenci poslanikov na jugu Albanije mejo, ki se prične ob Jadranskem morju pri Kimarskem zalivu, pa gre do Tepelenija in do točke, kjer se stekata Drin in Vjoza, potem do Klisure, odtod ob vrhovih skozi devoljsko in škumbijsko dolino, pa do ohridskega jezera, kjer se zveže s severovzhodno, od velesil že določeno mejo. Poslaniki še niso o tem nič sklepali. Po predlogih, ki so jih izdelale nekatere velesile, bi pa okrog dve tretjini od Grkov zahtevanega ozemlja pripadlo Albaniji, in sicer z 252.000 Grki in z 141.000 nealbanskimi mohamedanci. Razuntega predlagajo, da bi kopno nasproti otoku Krfu pripadlo Albaniji.

Zborovanje hrvatskih in slovenskih katol. akad. starešin.

Včeraj se je vršilo v Ljubljani v hotelu »Union« zelo dobro obiskano zborovanje slovenskih in hrvatskih katol. akad. starešin. Začelo se je zborovanje ob treh popoldne in trajalo čez 7. uro zvečer. Zborovanje je vodil predsednik slov. kat. akad. starešinstva ravnatelj B. Remec. Obravnavale so se sledeče točke dnevnega reda:

1. V. Megler: Organizacija hrvatskih kato. akad. starešin in zajednički rad sa starešinstvom. Referent je podal kratko zgodovinsko sliko hrv. katol. dijaškega gibanja in navedel končno konkretne misli, kako organizirati s slovenskim starešinstvom skupno delo. Po debati, ki se je razvila po tem referatu, so se storili zelo važni sklepi.

2. Dr. J. Šimrak je referiral o temi: Kako stanovište morajo zavzeti Hrvati-katolici prema Srbima poslije balkanskih događaje? Potem ko je referent podal ob kratkem zgodovinski razvoj vlaškega vprašanja, se je bavil z razmerjem med Hrvati in Srbi. Avstrija je pravoslavne Vlahe vedno podpirala, da bi našla v njih oporo, ako bi hoteli Hrvati doseči svoje pravice in uresničiti svoje hrvatsko pravo. Hrvati stoje na stališču, da ne sme biti Hrvata, ki ne bi želel edinstva s Srbi. Edinstvo s Srbi bi prineslo moč, gospodarsko in politično, proti zunanjim sovražnikom. Toda predpogoj tega edinstva je, da ni na škodo hrvatskemu narodu. Srbi naj priznajo hrvatsko pravo, a žal, da je med Srbi veliko preveč šovinizma. Hr-

vatski narod treba organizirati gospodarsko in kulturno, da bo stal srbskemu narodu kot enakomočen nasproti; tedaj bo med Hrvati in Srbi poštena sprava mogoča.

3. Theol. Jesih: Katol. akad. hrvatske starešine i katol. hrv. religiozna organizacija. Referent navaja sredstva, katerih se je treba posluževati, da bo organizacija dosegala v tem oziru svoj namen.

4. Končno je podal svoj referat J. Čunko: Hrv. kat. prosvjetno - gospodarska organizacija, v katerem je navedel celo vrsto praktičnih misli, kako ustvariti na Hrvatskem močno strogo katoliško kulturno in gospodarsko organizacijo.

Nato je poročal kanonik dr. J. Gruden o pripravah za hrvatsko - slovenski katoliški shod; storili so se tozadevno sklepi, da se sijaj katol. shoda čimbolj povzdigne in udeležba zlasti od strani hrvatske katoliške inteligence čimbolj pospeši.

Zvečer ob 8. uri se je zbralo mnogo odličnega ljubljanskega občinstva na verandi hotela »Union«, kjer se je priredil prijateljski večer na čast hrvatskim gostom. Opazili smo med drugim odličnim občinstvom zastopnika deželnega odbora dr. Zajca, državnega poslanca prof. Jarca, deželnega poslanca dr. Gregoriča, več občinskih svetnikov itd. Oddelek moškega zbora glasbenega društva »Ljubljana«, ki pri vsaki naši prireditvi požrtovalno sodeluje, je animiral družbo. Vodil je večer hrvatski senior dr. Šimrak.

Zadeva zelarjev Kačarja in Marenkove pred upravnim sodiščem.

Pred letom dni se je zazdelo ljubljanskemu tržnemu nadzorniku Ribnikarju »z ozirom na javni red in mir« prestaviti zelarja Kačarja in zelarico Marenkovo od starih njihovih stališč na trgu na neugodnejša. Ker sta se prestavljena čutila s to odredbo tržnega nadzornika prikrajšana, sta se pritožila na župana in od tod na c. kr. deželno vlado.

Deželna vlada je pritožbo Kačarja in Marenkove rešila s tem, da jo je odstopila deželnemu odboru, češ, ona to je deželna vlada, ni pristojna o tej stvari soditi, ampak samo deželni odbor. Ker se je deželna vlada sama izrekla za nepristojno in ker je upravno sodišče v zadnjih letih že večkrat izreklo, da spadajo zadeve zaradi tržnih stojišč v pristojnost avtonomnih oblasti, je seveda deželni odbor se smatral za kompetentnega in je zadevo odkazal mestnemu občinskemu svetu oziroma mu je zaupal, da o pritožbi Kačarja in Marenkove razsodi kot druga instanca.

Mestni občinski svet je najprej pritožbo obeh zelarjev zavrnil kot nedopustno. V stvari sami, to je ali je pritožba opravičena ali ne, ni hotel sklepati, zato je vsled pritožbe Kačarja in Marenkove deželni odbor zaukazal mestnemu občinskemu svetu, da mora pritožbo meritorno rešiti, to je da mora izreči, ali je pritožba v stvari sami opravičena ali ne.

Ko je mestni občinski svet dobil ta ukaz deželnega odbora, je najprej sklenil, da se zoper ta ukaz pritoži na upravno sodišče. To je prva pritožba, o kateri je imelo upravno sodišče soditi dne 29. t. m.

Vsled ukaza deželnega odbora je mestni občinski svet seveda razsodil o pritožbi, toda v škodo Kačarja in Marenkove ter je izrekel, da je odredba tržnega nadzornika opravičena.

Proti temu sklepu sta se Kačar in Marenko pritožila na deželni odbor, ki je njuni pritožbi ugodil in svojo razsodbo izrekel, da za odredbo tržnega nadzornika Ribnikarja ni bilo zadostnega povoda, zato je ukazal, da mestni magistrat oskrbi, da prideta Kačar in Marenko na svoje stare prostore. Tudi proti tej razsodbi deželnega odbora je sklenil mestni občinski svet se pritožiti na upravno sodišče. To je druga pritožba. Na magistratu je tržni nadzornik Ribnikar razumel razsodbo deželnega odbora tako, da ima postaviti Kačarja in Marenkovo na isti kos zemlje, kakor sta bila prej. Prišli so pa drugi zelarji v vrstnem redu Kačarja in Marenkove. Ta dva sta na magistratu šla k županu in mu rekla, da se njima ni šlo za to, da sta ravno na isti pedi zemlje, kakor sta bila prej, ampak da se jima gre za vrstni red, da prideta oba vsak na svojem koncu na prvo mesto (na krilu). Župan je vsled tega pisal na deželni odbor, kako je razumeti njegovo odločbo. Dobil je odgovor, da je bilo vedno vsem prizadetim strankam samo na tem, da ostaneta Kačar in Marenkova na svojih mestih v istem vrstnem redu. Tako je bila njegova (deželnega odbora) sodba mišljena. To je tretja sodba deželnega odbora, zoper katero je bila vložena pritožba.

Deželni odbor je sklenil, da se razprave, ki je bila odrejena pri upravnem sodišču dne 29. t. m., udeleži po svojem zastopniku. Ta sklep je storil deželni odbor v prvi vrsti zato, da izvojuje pred upravnim sodiščem svojo kompetenco v tržnih stvareh. Povdarjati je treba še enkrat, da je upravno sodišče že v mnogih slučajih odredilo, da ima soditi v takih stvareh samo deželni odbor, da, ko se je deželni odbor Slezije v nekem konkretnem slučaju branil soditi o pritožbi, kakršno sta vložila Kačar in Marenko na deželni odbor, češ, da stvar ne spada pred deželni odbor nego pred deželno vlado, je upravno sodišče leta 1904 razsodilo, da je dotični sklep deželnega odbora Slezije protizakonit in je odredilo, da ima deželni odbor o stvari razsojati. Leta 1907 je pa izšla sodba upravnega sodišča, v kateri je bilo izrečeno ravno nasprotno stališče, da ima namreč o pritožbah tržnih obiskovalcev zaradi odkazanih stojišč razsojati politična oblast.

Razpravi pred upravnim sodiščem dne 29. t. m. je predsedoval senatni predsednik Truxa, poročevalec senatov je bil dvorni svetnik Malnitsch, mestno občino je zastopal dr. Tavčar, deželni odbor pa dr. Pegan. Po razpravnih govorih obeh zastopnikov, ki sta zadevo z juridičnega in stvarnega stališča pojasnjevala, je senat razpravo zaključil in šel k posvetovanju, ki je trajalo nad poldrugo uro. Po posvetovanju je predsednik razglasil sodbo, da se pritožbi mestne občine ljubljanske ugodi in izpodbijani sklepi deželnega odbora razveljavijo. V utemeljitvi je omenjal senatni predsednik Truxa, da se je upravno sodišče pridružilo naziranju sodbe iz leta 1907, da o pritožba Kačar in Marenkove nima soditi deželni odbor, ampak politična oblast. Zanimivo je, da je isti senatni predsednik Truxa svoj čas v drugem enakem slučaju razglasil sodbo, da ima v takih zadevah soditi deželni odbor.

Zadeva Kačar in Marenko je stopila sedaj v čisto nov štadij. Ker je upr. sodišče mnenja, da je izdana odredba tržnega nadzornika Ribnikarja v okviru obrtnega reda (§§ 71. in dr.), bo sedaj poklicana deželna vlada, da o pritožbi razsodi. Z razsodbo upravnega sodišča je pa odvzet tudi mestnemu občinskemu svetu del njegove kompetence. Če bi namreč obveljalo naziranje deželnega odbora, potem bi smel glede tržnih stojišč razsojati v prvi instanci mestni župan, v drugi občinski svet, v tretji deželni odbor. Vsled izreka upravnega sodišča bo od sedaj naprej prva instanca mestni magistrat, druga deželna vlada. Tako je mestni občinski svet s pritožbo, ki jo je sklenil, samemu sebi kompetenco otsrigel.

Dnevne novice.

+ **Sklepi na posvetovanju vrhovne uprave stranke prava v Opatiji.** Glede poedinih hrvaških dežel so se sprejeli ti-le načelni sklepi:

V Banovini nobena nagodbena vlada ne more računati na podporo stranke prava in njenih članov.

Stranka prava ostane zvesta svojim obvezam iz pakta s hrvaško-srbsko koalicijo.

Stranka prava bo tudi nadalje zastavljala vse svoje moči v boju proti izvenzakonskemu stanju v banovini.

Z ozirom na nesoglasja, ki so nastala v Dalmaciji med nekaterimi člani stranke prava, opozoruje vrhovna uprava svoje tamošnje pristaše na svojo izjavo (katero smo v soboto priobčili. op. ur.) in na programatično stališče stranke.

Za Istro sprejema stranka prava stališče tamošnjih hrvaških in slovenskih zastopnikov, da se ima hrvaški jezik v tej deželi priznati in popolnoma izvesti v istrskem deželnem zboru in vseh avtonomnih uradih.

Glede Bosne in Hercegovine stoji stranka prava soglasno na stališču, da mora biti hrvaški jezik izključno edini državni in uradni jezik v področju zunanjega in notranjega poslovanja.

Stranka prava je vesela sloge med mohamedanci in katoliškimi Hrvati v teh deželah in si bo prizadevala, da se ta sloga ohrani in okrepi.

Stranka prava z zahvalnostjo priznava domovinsko požrtvovalno delo hrvaško-slovenskega kluba v državnem zboru za odstranitev izvenzakonskega stanja v banovini in vidi v tem prve uspehe pristopa bratov Slovencev v stranko prava.

+ **Jugoslovanski prepir.** Rostohar in Bogomil Vošnjak se ljuto podajata po časnikih. Rostohar obsoja »novi ilirizem«, češ, da stremi po uničenju slovenske narodne individualnosti, Vošnjak zastopa jugoslovansko stališče v tem smislu, da bi se Slovenci polagoma stopili v hrvatstvu. Naše stališče je sledeče: Slovenci se prizadevajmo se kulturno in gospodarsko z lastnimi močmi okrepiti. Vendar pa smo preslabi, da bi svoje narodne cilje v popolnem obsegu sami dosegli, tudi gospodarsko se z lastnim prizadevanjem ne moremo do viška povzpeti. Ker smo pa po jeziku in krvi eno s Hrvati in sploh z vsemi Jugoslovani doli do Črnega in Egejskega morja, je za nas najbolj naravno, da stremimo po političnem združenju s Hrvati in po čim večjem kulturnem z Jugoslovani izven meja monarhije. Če Rostohar pravi, da znanost ničesar ne ve o skupnem izvoru Slovencev, Hrvatov in Srbov, je na to odgovoriti, da znanost še marsikaj drugega ni dognala, sicer se pa narodna vprašanja ne rešujejo z ethnologijo. Italijani so se združili, dasi so Sicilci bolj arabske in normanske krvi nego romanske, z Zgornjeitalijani, ki so bolj Longobardi nego Latinci. Jugoslovani pa govorimo le različna narečja enega jezika, smo tudi v narodnopsihološkem oziru eno in se kot enota čutimo. Če bi morali Slovenci svoj jezik žrtvovati, bi ne bila to nobena efektivna škoda, celo v korist bi nam bilo, svoje posebne individualnosti pa ne izgubimo, saj smo zelo žilavi, živimo v posebnih geografskih in gospodarskih razmerah in naše samolastno kulturno življenje bi se v zvezi z Jugoslovani le poživilo. Jugoslovani smo narodna enota, naj reče kdo, kar hoče. Jugoslovansko gibanje je elementaren pojav, ki ga separatisti ne bodo več mogli ustaviti, čeprav bi bilo to našim narodnim nasprotnikom, ki žive od naše nesloge, ljubo. Sicer pa — ne polemizirajmo, delajmo!

+ **Italijansko politično mišljenje in delovanje.** Faktum je, da tista »svobodna« Albanija, katero je Avstrija z velikanskimi stroški dvignila na prestol, ni in ne bo nič drugega kot provinca pod čisto italijanskim vplivom. Beneški list »Gazzetta di Venezia« piše dne 25. marca t. l., da se bo tam na albanskem obrežju vse prenovilo in prebudilo pod vplivom Italije. »Srbska, albanska in grška mesta,« pravi list, »bodo pristanišča za našo industrijo, katera deloma že sedaj uspešno pobija avstrijsko in nemško konkurenco.« Kak duh vlada onstran meje, kažejo še sledeča izvajanja istega dnevnika, ki pravi, da bi sedaj lahko Italija nastopila v južni Albaniji, okoli Valone, že aktivno in bi ne prišla navskriž z Avstrijo. V bodoče pa zna iz tega nastati strašna vojska — una guerra spaventosa. Spaventosa, ma necessaria alla nostra vita di nazione — »strašna vojska, ampak potrebna za naše narodno življenje«, tako zaključuje imenovani list svoja izvajanja dne 25. t. m.

+ **Rudarski shod v Idriji.** Včeraj dopoldne ob 9. uri se je vršil v Didičevi dvorani v Idriji rudarski shod, ki ga je sklicalo društvo »Zveza delavcev eraričnega rudnika«. Govoril je poslanec Gostinčar o zakonodaji glede na delavsko varstvo. Shod je bil prav dobro obiskan.

— **Primarij dr. Franc Derganc** je poslal »Dijaški kuhinji« 50 K za sicer »neokusno reklamo«, katero mu je zopet po dolgem času napravil »Slovenski Narod«, s pristavkom, da bo na vse napade »Slov. Naroda«, ki mu služijo za najboljšo reklamo, reagiral s prispevkom za naša društva.

— **Znamenit mož.** Iz Gorij: Umrl je dne 17. marca Matevž Kocjančič, po domače Maček iz Gorij, v 82. letu. Bil je plemenit značaj, priljubljen sosedom in vsem župljanom, mož stare korenine, pravi Gorjan. Pri vojakih je služil osem let brez presledka. Zanimive dogodke izza časa svojega vojaškega življenja je kaj rad pripovedoval; ko je o teh govoril, zažarele so mu oči, mladeniški ogenj je v njem znova vzplamtel. Na komando je svojedobno delal parado izdajalcu Julaju, ko so mu vzeli sabljo, spoznavši ga, da je izdajalec. Večjo vrsto let je služil v armadi Radeckija; povsod se je odlikoval kot zvest in hraber vojak. Ko so umrlega, vojakom tako priljubljenega poveljnika Radeckija peljali k večnemu počitku, je bil zopet kot paradni vojak v spremstvu. V vojski je bil pri Kustoci in Solferinu. Nad leto dni je bil tudi v Cetinju ter dobro poznal sedanjega kralja Nikola I., in pripovedoval je kaj rad o njegovi viteški postavi in hrabrosti.

— **Telovadni odsek Orel v Mostah** priredi v nedeljo dne 6. aprila 1913 ljudsko igro »Miklova Zala ali Turki pridejo«. K obilni udeležbi vabi Orel v Mostah.

— **Zaročil** se je inženir Pollak v Tržiču z gospico Anko Rakovčevo, hčerko tovarnarja in svetnika trgovske in obrtne zbornice v Kranju. — Istotako se je zaročil gosp. Jožef Meden, sodružabnik tvrdke J. & A. Majdič v Kranju, z gospico Albinico Paplerjevo, posestnika hčerjo v Kranju.

— **Slomškova podružnica za postojnski okraj** ima v četrtek dne 3. aprila ob 3. uri popoldne v društveni dvorani v Šent Petru na Krasu zborovanje. Predaval bo g. Ivan Baloh o pesniku Antonu Medvedu. Vsi člani in članice se vljudno vabijo.

— **Nova Vojnovičeva drama.** Upravi hrvaškega gledališča je izročil conte Ivo Vojnović svojo novo dramo »Lazarova uzkrsnuće«, ki bo še tekom sezone igrana v Zagrebu, Belgradu, Pragi in Krakovu.

— **Pri streljanju ponesrečen cerkovnik.** 33 let stari cerkovnik Andrej Blažič pri Sv. Heleni pri Cerknici je streljal na velikonočno soboto s topiči. Smodnik mu je puhnil v obraz in mu obraz in oči popolnoma pokvaril. Blažiča so prepeljali v deželno bolnišnico.

— **Povožen** je bil 25. t. mes. med Kranjsko goro in Dovjem triletni sin železniškega čuvaja Tomaža Zupana.

— **Vilo gospe Odilon v Selcih** in park pri vili je kupila budimpeštanska mestna občina, ki ustanovi ondi letovišče za svoje mestne uradnike.

Primorske vesti.

p **Deželnozborske volitve na Goriškem** se pričnó z 13. julijem. Ta dan voli splošna skupina.

— **Kmečka zveza v Istri.** Potrjena so pravila političnega društva »Kmečka zveza« za politični okraj Koper s sedežem v Dekanih.

p **Prestolonaslednik nadvojvoda Franc Ferdinand** je zapustil v nedeljo popoldne Pulj in se podal s svojo družino zopet v Trst na grad Miramar. V petek popoldne je obiskal pri nekem potelu ponesrečenega pilota fregatnega poročnika Banfielda v mornariční bolnišnici. V njegovem spremstvu se je nahajala tudi njegova mati nadvojvodinja Marija Terezija, katera se je v petek zvečer odpeljala na Dunaj. V soboto je dal prestolonaslednik na krovu »Viribus unitis« diner, h kateremu so bili razun vojaških dostojanstvenikov povabljeni tudi vodja tukajšnjega okrajnega glavarstva baron Schönfeld in mestni gerent okrajni glavar baron Gorizutti.

p **Oče dr. Rybaža umrl.** Preteklo soboto ponoči je umrl v Pragi 79 let star g. dr. Jan Rybař, c. kr. stavbni svetnik v pok. severo-zapadne železnice in oče državnega poslanca tržaške okolice dr. O. Rybaža. Bil je več let tudi pri južni železnici in preživel dobršen del svojega življenja na slovenski zemlji. V službi južne železnice, ki je bila takrat še državna, je sodeloval pri gradnji viadukta pri Borovnici in napravil obrambne zidove proti snežnim zametom na Krasu. Od l. 1896. naprej je živel v pokoju. Bil je tudi sotrudnik strokovnih inženirskih listov.

p **Cesar je imenoval** predstojnikom operativne pisarne v c. in kr. vojnem ministrstvu, mornariční oddelek linijskega kapitana Karola Seidensacherja, dosedanjega vojaškega referenta brodovnega inšpektorata.

p **Umrl je** 17 let stari trgovski akademik Vratovich. Pokojnik je sin lastnika tujcem dobro znane in ugledne kavarne »Miramar«.

p **Vlak povozil vojaka.** Vojak domobranec Rugijer Bregant iz Ločnika se je iz do sedaj neznanih vzrokov vrgel v četrtek zjutraj pod vlak, ki prihaja v Gorico ob 5. uri. Vlak ga je vsega razmesaril. Strojevodja je videl, kako se je Bregant vrgel pod vlak, a za ustaviti lokomotivo je bilo že prepozno.

p **Ljudski dom** (casa del popolo) hočejo zidati goriški Lahi, da bi tako spravili pod eno streho razna društva in društvica, ki životarijo po mestu.

p **Nečloveška mati.** Pretekli teden je pustilo morje pri Sesljanu na produ novorojenčka, ki je bil v vrečo zašit in nekoliko od rib že razjeden. Nečloveška mati, ki je to storila, je morala imeti kakega pomočnika pri svojem zločinu. Govori se, da je neki ribič v tujem čolnu spustil v morje ono dete in naglo odveslal. Komisija je konštatirala, da je bilo dete že pokopano. Hudodelec je hotel svojo sled izbrisati in sumnjo obrniti na Trst, kjer se včasih dogajajo taki slučaji. Zločinci se zasledujejo.

p **Deček utonil.** V Štivanu ob izviru Timava so se igrali vaški otroci in veselo metali kamenje v vodo. Med njimi je bil najživahnejši Mirko Škabar, ki je nenadoma izginil z obrežja, tako da drugi niti zapazili niso. Najbrže je omahnil in pal v vodo. Čez nekoliko minut so zapazili, da plava Mirkova kapa po vodi. Začeli so klicati in nato je pritekel Anton Legiša, ki je potegnil dečka iz vode. Deček je baje še dihal. Kasneje ni umetno dihanje več izdalo. Bil je mrtev. Gospod Škabar se je pred kratkim naselil s svojo družino v Štivanu.

p **Smrtna kosa.** V Dragi pri Mošćenicah v Istri je umrl g. Vinko Mavričić, tamkajšnji posestnik in trgovec, star 59 let.

Štajerske novice.

š **Občni zbor »Slovenske Kmečke Zveze«** se je včeraj, 30. marca, lepo obnesel. Dvorana delavskega društva je bila polna pristašev in zaupnikov S. K. Z. iz vseh delov Spodnje Štajerske. Navzoči so bili tudi slovenski obrtniki, delavci in vinčarji. Občni zbor je otvoril predsednik drž. in dež. poslanec Roškar. Iskreno je pozdravil posebno drž. in dež. poslanca Povšeta iz Ljubljane, dež. odbornika

Robiča, vse druge navzoče poslance in zaupnike. Viharno pozdravljen je nato nastopil poslanec Povše, čegar tehtni govor so zborovalci pogosto prekinili z dolgotrajnim ploskanjem in odobravanjem. Ob koncu svojega govora je vzkliknil poln mladeniškega navdušenja: Kmetska hiša je najboljši obmejni stražnik, kmečki stan je najboljša opora slovenstva ob meji; kmet najkrepkeje čuva ono sveto zemljo, po kateri iztega svojo roko oholi tujec. Ta zemlja ,ki je med Jadranskim morjem in Muro, je od vekov naša last, hočemo jo ohraniti našim vnukom. Za Povšetom je podal poročilo o delovanju S. K. Z. dr. Korošec, ki je opisal delo S. K. Z. v domovini, delo naših poslancev v državnem in deželnem zboru ter se posebno dotaknil pomena obstrukcije v deželnem zboru štajerskem. Podal je nove smeri, nove cilje naše politike. K naši stranki hočemo pritegniti tudi obrtništvo in delavstvo ter tako izpopolniti našo politično organizacijo na širšo podlago. Naš voditelj je klical ob koncu: Na delo! Ker kjer je mir, tam je smrt. Z delom in bojem do zmage. Tudi temu govoru so sledili viharji navdušenega odobravanja. — Resolucije, v katerih se izreka popolno zaupanje deželnim in državnim poslancem, se odobrijo. Odobrava se obstrukcija v deželnem zboru. Slovensko obrtništvo in delavstvo se pritegne organizaciji S. L. S. Za načelnika S. K. Z. je bil zopet izvoljen poslanec Roškar. Tudi odbor je ostal večinoma stari. K sklepu je pozval poslanec Roškar zborovalce k složnemu in vztrajnemu delu.

Telefonska in brzojavna poročila.

SKADER SE OBSTRELJUJE DALJE!

Dunaj, 31. marca. **Uradno se potrjuje, da Črnogorci Skader zopet obstreljujejo. Črnogorci nameravajo celo danes generalni naskok. Včeraj popoldne so oblegovalci z Malega Bardanjola obstreljevali turške pozicije ob reki Kiri. Turki so se umaknili v mesto. Uradno se na Dunaju zatrjuje, da bo morala zdaj Evropa nastopiti s prisilnimi sredstvi proti Črnigori. Grof Berchtold je bil danes pri cesarju v avdijenci in mu o obstreljevanju Skadra poročal. Med Cetinjem in Belgradom se vrši pomenek zaradi odgovora na noto velesil. »N. Fr. Presse« trdi, da je Srbija svojim četam že zaukazala, da ne smejo Skadra obstreljevati. Vsled vedenja Črnegore se je mednarodni položaj zelo poslabšal.**

SRBIJA UKAZALA OPERACIJE USTAVITI?

Dunaj, 31. marca. Jutranji listi poročajo iz Belgrada, da je srbska vlada vrhovnemu poveljniku oblegovalne armade pred Skadrom, generalu Bojoviču, ukazala, naj, v kolikor se tiče srbskih čet, vojaške operacije pred Skadrom ustavi.

SRBSKA VEST O BOMBARDIRANJU.

Belgrad, 29. marca. »Politika« poroča iz Kozmače, da je vest o padcu Odrina v vojski pred Skadrom vzbudila silno bojaželjnost. Ponoči se je opazilo signaliziranje med Tarabošem in ladjo neke tuje države na morju. Oblegovalna artiljerija nadaljuje z obstreljevanjem utrdb in meri posebno na reflektorje. Srbski častniki se trumoma priglašajo za prostovoljno sodelovanje pri naskoku. Včeraj sta priplula v Sv. Ivan Meduvanski dve italijanski vojni ladji in zahtevali, da Srbi prenehajo z obstreljevanjem, da bo moglo v Skadru delovati italijansko sanitetno poslanstvo. Nato sta ladji takoj odpluli. — Arnavtski katoliški škof je obiskal poveljnika Popovića ter se zahvalil za velikonočne čestitke katoličanom in za obzirnost nasproti katoliški duhovščini.

NEVERJETNA VEST.

Dunaj, 31. marca. Tukaj se razširja vest, **da se je kralj Nikita odpovedal kroni** za princa Danila, **toda ta vest je zelo neverjetna.**

NAPAČNA VEST.

Kotor, 31. marca. Vest, da je Essad paša dal ustreliti katoliškega nadškofa v Skadru mons. Sereggija, je napačna.

× × ×

ŠUKRI PAŠO SO VJELI SRBI.

Belgrad, 31. marca. (Izvirno.) Poveljnik II. srbske armade v Odrinu general Stepanović je o predaji Šukri paše poročal vrhovnemu poveljstvu naslednje: Ko je 20. srbski polk z naskokom osvojil utrdbo Daduluk Idrim, je zajel v njej Šukri pašo z dvema generaloma, 22 višjimi in 50 nižjimi častniki. Na željo Šukri paše se je vsem dovolilo, da ostanejo v utrdbi in se določil rok za predajo. Šele naslednji dan se je Šukri paša napotil k generalu Ivanovu.

KDO JE VJEL ŠUKRI PAŠO?

Belgrad, 30. marca. (Izvirno.) Podpolkovnik Jovan Ugrinović, čegar sliko prinašajo današnji belgrajski listi, je povišan za polkovnika, ker je bil on tisti, ki je vjel Šukri pašo. Čuje se, da ga bo odlikoval tudi car Ferdinand; rede dobe tudi njegovi častniki.

× × ×

VSE PRED ČATALDŽO?

Sofija, 31. marca. (Privatno.) Odpošiljanje bulgarskih čet pred Čataldžo se je začelo.

TURKI ZOPET »ZMAGUJEJO«.

Carigrad, 31. marca. (Oficielno.) Pri Čataldži so Turki Bulgare premagali. Boj se je vršil pri Bujuk — Cekmedžeju, Bulgari imajo 1000 mrtvih. Turki Bulgare zasledujejo. Turki so pritegnili vse rezerve. Tudi pri Bulairju so Turki prešli v ofenzivo.

× × ×

DRAČ.

Dunaj, 31. marca. »Neue Freie Presse« poroča, da je Srbija velesilam naznanila, da zahteva kot svoje trgovinsko pristanišče Drač.

PROTIAVSTRIJSKO RAZPOLOŽENJE V RUSIJI.

Peterburg, 31. marca. V »Uspenskem soboru«, cerkvi vstajenja, se je vršila služba božja v proslavo padca Odrina. Prisostoval ji je tudi general Mimitriev. Po službi božji je množica srbskega in bulgarskega poslanika aklamirala. Množica je nato hotela demonstrirati pred avstro-ogrskim poslaništvom, kar pa je policija preprečila.

TURKI ZADOVOLJNI S SRBSKO UPRAVO.

Belgrad, 30. marca. (Izvirno.) Bivši skopeljski mufti Hasan Feti in bivši skopeljski občinski predstojnik Rešad sta vrhovnemu poveljstvu poslala jako prisrčno izjavo, v kateri se v imenu mohamedanskega prebivalstva zahvaljujeta za pozornost in obzirnost, ki so jo srbske oblati pokazale nasproti Turkom; zlasti pa se zahvaljujeta za denarno pomoč, ki se izplačuje družinam turških častnikov.

× × ×

NADŠKOF POREŠKO - PULJSKI.

Gorica, 31. marca. Iz zanesljivega vira se poroča, da je cesarju predložen v imenovanje za poreško - puljskega škofa dr. Trifon Pedercolli, rodom Dalmatinec, častni kanonik in župnik v Trstu. Dr. Pedercolli je vešč slovenščine, hrvaščine, nemščine in italijanščine.

POLITIČNI POLOŽAJ.

Praga, 31. marca. »Narodni Listy« poročajo z Dunaja: Ministri so se z velikonočnih počitnic vrnili. Predloga o lokalnih železnicah se takoj zbornici predloži, ko se sestane. Pogajanja med Avstro-Ogrsko in Srbijo o ugodnejši trgovinski pogodbi tako ugodno napredujejo, da jih kmalu upajo končati. Delegacije, ki bodo na Dunaju zborovale, se skličejo šele, ko bo sklenjen na Balkanu mir.

MEDNARODEN KONGRES ZA REŠILNO DELO IN ZA PREPREČENJE NEZGOD.

Dunaj, 31. marca. Od 9. do 13. septembra 1913 zboruje na Dunaju II. mednarodni kongres za rešilno delo in za preprečenje nezgod. Protektorat je prevzel nadvojvoda Leopold Salvator. Kongres bo zboroval v poslopju državnega zbora. Zunanje ministrstvo povabi na kongres tuje države, notranje ministrstvo je deželnim vladam naročilo, da naj kongres pospešujejo. Nizozemski princ Henrik je obljubil, da se kongresa osebno udeleži. Poročil in predavanj je že približno 100 priglašenih.

ZDRAVJE SV. OČETA.

Rim, 31. marca. Sveti oče je včeraj vprvič po svoji zadnji bolezni zopet podeljeval običajne avdijence.

PETI LAŠKI DREADNOUGHT IZPUŠČEN V MORJE.

Spezia, 31. marca. V navzočnosti laškega kralja in kraljice, vojvode Abruškega, ministrov in voditeljev uradov so v morje izpustili peti laški dreadnought »Andrea Doria«.

ZBIRKE ZA VDOVO PONESREČENEGA PREISKOVALCA JUŽNEGA TEČAJA SCOTTA.

London, 31. marca. Za vdovo ponesrečenega Scotta so dozdaj nabrali en milijon mark.

NOVI LEDENIKI V ATLANTSKEM OCEANU.

London, 31. marca. Meteorologični osrednji urad naznanja, da signalizirajo atlantski parniki velike ledenike tam, kjer je ponesrečil »Titanic«.

STRAŠNA NESREČA V BALTIŠKI LADJEDELNICI.

Peterburg, 31. marca. V baltiški ladjedelnici se je pri zgradbi neke ladje prekucnil železen steber in padel na gručo delavcev. Ubita sta bila dva delavca, več jih je pa bilo ranjenih.

VELIKA DELAVSKA STAVKA V NIKOLAJEVU.

Peterburg, 31. marca. Delavcem v Nikolajevu, ki v ladjedelnici stavkajo, je podjetje naznanilo, da se ladjedelnica za dobo petih tednov zapre. Prizadetih je 5000 delavcev.

GOLJUFIJE V RIMU.

Rim, 31. marca. Parlamentarno poročilo o goljufijah pri gradbi justične palače hudo kompromitujе bivšega državnega podtajnika Pozzija, poslanca Brunialtija in Mosca ter druge.

Koroške novice.

k **Poneverjenje pri posojilnici v Trbižu.** Lansko pomlad je nenadoma izginil iz Trbiža podžupan Gustav Proš, ki je bil tudi blagajnik pri posojilnici v Trbižu. Proš je bil strasten nemški nacionalec, in nemškonacionalni listi so takrat na vsa usta zatrjevali, da je pri posojilnici vse v redu. Sedaj se je pa izkazalo, da ne manjka nič manj kakor 67.000 K.

Razne stvari.

Prostozidarstvo in vera. Zanimivo je, da prostozidarske organizacije nimajo, kar se tiče vere, popolnoma enotnih načel. Nedvomno so vse edine v sovraštvu do katoliške cerkve, drugače pa niso vse popolnoma protiverske. Naravnost peklensko sovraštvo do cerkve goje lože latinskih dežel, katerih je 1300; le-te taje »velikega stvabenika« — Odrešenika. Nemški prostozidarji, katerih je 54.000 in imajo 13 velikih zvez, niso tako fanatični sovražniki Boga; velika narodna materna loža, ki šteje sama 15.539 članov, in nacionalna velelože v Nemčiji, ki ima 13.844 članov, sprejemata za ude celo izrecno samo kristjane. V teh ložah se ne pečajo s politiko, marveč le z zgodovino in modroslovjem prostozidarstva, kakor so ga n. pr. učili Lessing, Herder in Fichte. Pokrovitelj navedenih nemških velelož je princ Friderik Leopold pruski; cesar Viljem II. pa ni prostozidar. Na Angleškem je veliki mojster »Združene velelože« vojvoda Connaughtski, njegov brat — kralj Jurij — je pa protektor. V to ložo sprejmo le tistega, ki izpove, da veruje v enega Boga. Prostozidar Hiram poroča v listu »Akazia«, da se v angleških ložah opravlja neke vrste maša in se na pamet izgovarja par stavkov iz katekizma. Ravnotako so polni pietizma prostozidarji severoameriških Zedinjenih držav, katerih je v 14.459 ložah 1,275.930; tako poroča o njih Wirth. Kljub vsemu temu je pa res, da so vsem ložam na svetu skupne kulturnobojne ideje, kakor jih zlasti zastopa Veliki Orient, in njih ost je obrnjena proti katoliški cerkvi.

Ženske v obrti na Nemškem. V Lettejevem zavodu v Berolinu so napravile gojenke mojstrsko izkušnjo: 1 za knjigoveštvo, 4 za fotografijo; pomočniško izkušnjo pa so prestale: za krojaštvo 7, fotografijo 14 in za knjigoveštvo 7.

Telefonistinje na Nemškem. Nemški državni zbor je sprejel predlog za stalno nastavljenje telefonistinj.

Župnik toži ministra. Pri zadnjih državnozobrskih volitvah na Ogrskem je v Ipojsagu, kjer je bil s pomočjo nasilja izvoljen naučni minister Jankovics proti kandidatu katoliške stranke Beniczkiju, — proti vladnemu kandidatu Jankovicsu agitiral tudi župnik Žiga Horvat. Kasneje je minister proti župniku vložil tožbo na škosijsko disciplinarno sodišče, češ, da se je župnik pri agitaciji posluževal tudi nedovoljenih sredstev. Cerkveno sodišče je pa župnika oprostilo, in sedaj toži župnik ministra Jankovicsa na rednem sodišču radi obrekovanja in žaljenja časti.

Boj tihotapcev s finančno stražo. Na Bäckerplanini pri Lauden ob tirolsko-bavarski meji je avstrijska finančna straža ustavila večjo četo tihotapcev. Streljalo se je na obeh straneh, a hudo ni nil nihče ranjen. Pet tihotapcev so aretirali. Finančna straža je zaplenila veliko množino tobaka, ki so ga tihotapci nameravali vtihotapiti.

Knjigartsvo na Nemškem. Leta 1912. se je na Nemškem natisnilo 34.801 knjiga, za 1803 več nego leta 1911. Nazadovanje se je pokazalo pri knjigah o jezikih, književnosti, zemlji, gospodinjstvu, poljskem in gozdarskem gospodarstvu; vse druge vrste knjig so se pomnožile. Največ se je tiskalo knjig o vzgoji in pouku in mladinskih knjig, to je 5316 del; potem pride na vrsto leposlovje s 5211 deli, dalje pravna in državna veda s 3422 deli. Na četrtem mestu stoji bogoslovje z 2772 zvezki, potem trgovina, obrt in promet z 2236 zvezki, jezikoslovje in književnost z 2227 deli, medicina z 2060 deli, naravoslovje in matematika 1852 zvezkov, zgodovina 1542, zemljepisje 1418, stavbinska in inženirska stroka 1248, umetnost 1159, domače, poljsko in gozdarsko gospodarstvo 1103 zvezke. Potem pridejo: modroslovje in teozofija 709, adresarji, koledarji in letopisi 697, različne stroke 638, splošna bibliografija in zbrana dela 508 zvezkov,

SMEŠNICE.

Učitelj razklada v šoli učencem o pomenu bele barve ter posebej povdarja, da je ista znamenje radosti in veselja, ter zategadelj imajo tudi neveste na dan poroke bele obleke ker ta dan je za žensko dan veselja in radosti. — Učenec v zadnji klopi vpraša učitelja: »Zakaj pa imajo potem ženini isti dan črne obleke?«

Učitelj: »Jurček, stvori mi stavek!«
Jurček: »Vol vleče voz.«
Učitelj: »Dobro, pretvori mi pa sedaj ta stavek tako, da bo imel velelno obliko!«
Jurček: »Hejs, cik!«

Dolg pogrebni sprevod se pomika po cesti. Tujec vpraša črevljarskega vajenca: »Kdo pa je umrl?« — »No, ta vendar, ki se pelje v prvem vozu,« odvrne vajenec.

Glasba.

Cerkveni Glasbenik, 1913, 3. štev. Vsebina lista: Zgodovinski razvoj slovenske cerkvene pesmi (ravnatelj dr. Josip Mantuani); Začetni pevski pouk (dr. Fr. Kimovec); Cerkveno ljudsko petje (St. Premrl); Zboljšajmo povsod cerkveno glasbo! (Lovro Hafner); Poziv, Prošnja, »Slava presv. Evharistiji«, Organistovske zadeve, Letošnje romanje v Rim, Dopisi (Cerkno, Sv. Križ pri Rog. Slatini), Oglasnik (P. Griesbacher: Quantuor vodi cantandi Credo), Prošnja. — Vsebina glasbene priloge: Klic k pokori (Iv. Kap. Bolé), Postna (M. Železnik), Surrexit pastor bonus (St. Premrl). — Cerkveni Glasbenik izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto 5 K, za cerkve ljubljanske škofije 4 K, za dijake 3 K. Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Pred škofijo 12, I. nadstropje.

Z juga.

Za katoliške semenišče v Prizrenu je srbska vlada že rešila preddela in v kratkem razpiše natečaj za napravo načrtov.

Prošnja turških častnikov za sprejem v srbsko armado. Med vjetimi turškimi častniki in podčastniki je večje število kristjanov, le-ti so sedaj sedaj na srbsko vlado vložili prošnjo, da jih kot srbske podanike iz Nove Srbije sprejme v srbsko vojsko.

Japonski profesor v Belgradu. V Belgrad je dospel japonski profesor dr. J. Kobajaši, ki zbira podatke za večje delo o balkanski vojni.

Srbska narodna skupščina začne zborovati dne 24. marca (po starem). Na dnevnem redu bo pred vsem proračun leta 1913 in zakon o kovanju drž. denarja. Sklicanje skupščine je sklenil ministrski svet proti nasvetu Pašiča, ki je predlagal, naj se počaka, dokler ni končno rešeno vprašanje Skadra.

»Latinščina« trenskih vojakov. Trenski vojaki so na glasu, da imajo sijajno domišljijo in kar se tega tiče prav nič ne zaostajajo za lovci in njihovo »latinščino«. Izboren je v tem oziru srbski trenski »kaplar« Gjuro. Takole pripoveduje svojim tovarišem, ko počivajo pod nekim klancem na poti iz Ferizovića v Skoplje: »Poveljnik je odredil, da nesem sol in kruh straži III. poziva na planino Sv. Ilija. Grem pa natovorim dve vreči kruha na malo kljuse in se polahko napotim v planino. Na plečih mi je bila nova mavzerica — kaj bi me potem skrbelo! Tako grem, grem in grem — ko . . .? Pogledam v grmovje — — nekaj se giblje.« »Turki?« vpraša eden poslušalcev. »Da, oni — hitro snamem s pleč svoj karabin . . .« »Ne, Gjuro, ni bil karabin, nego mavzerico si imel«, se zopet vmeša eden. »Seveda, mavzerico — toda prenarejeno v karabin«, se je odrezal Gjuro, bled od jeze, ker so ga zalotili v »švercanju«. »In potem?« »Pomerim z mavzerico in zavpijem: ‚Hej, roke kvišku pa hajd ven iz trnja!' Prikažeta se dva z vzdignjenimi rokami. Pogledam! Turki temne polti — to so oni iz Afrike. ‚Kaj hočeta tu, a?' zavpijem nad njima. ‚Prosiva te, aga, ne ubij naju.' ‚Kako pa prideta vidva le-sem v to grmovje?' ‚Bila sva na straži, aga, pa ni prišla izmena; sedaj sva v tvojih rokah.' ‚Kakšna straža?!' pravim jaz. ‚Saj smo mi zavzeli Skoplje in Bitolj, vidva pa čakata izmene!'« »No, in kaj si naredil z njima, Gjuro?« »Kaj naj bi bil naredil!? Tiral sem ju v planino in ko so nas naše straže zagledale, so nam pritekle nasproti. Ko vidijo Turka, se začudijo; eden pa zavpije: ‚Koliko časa pa nam boš še dovajal Turke? Nočemo več jesti Turkov, prinesi nam kaj boli-

šega!' Jaz sem hitro zgrabil šalo in odvrnil: ‚Dobro, dobro; pojejte samo še to dvojico, drugi pot vam pa priženem pitanega prašiča.'« »In Turka?« »Ne vprašaj! Napol mrtva sta bila od strahu in se vsa tresla. Srce jima je padlo v hlače.« »Kaj pa je bilo potem?« »Nič; vrnil sem se in Turka izročil na poveljstvu. Ne vem, kaj se je z njima zgodilo.« »Toda odkod pa naj bi afrikanski Turki znali srbski?« začne eden. »Odkod!? Odtod, ker so se blizo njihove vasi v Afriki naselili neki Užičani in od njih sta seta dva naučila srbsko. To sta mi Turka sama povedala, ko sem ju vprašal, odkod znata srbsko«, se odreže Gjuro in je sam sebe vesel, ker se je tako dobro izvlekel iz neprijetne zagate. Tedaj se oglasi poveljnikov »Naprej!« in vsak hiti na svoje mesto. Oddelek krene v klanec. Gjuro pa snuje v mislih nove junaške »doživljaje«, da bo imel na prihodnjem počivališču s čim postreči svojim udanim poslušalcem.

Osodna ježa turške kavalerije. Grozen udarec so v zadnjih bojih zadali Bulgari turški konjenici, ki ji poveljuje Enver bej. Pri tem so se poslužili vojne zvijače. Z vso silo so napadli turške postojanke; ko so pa pritisnili Turki, so se začeli počasi umikati, končno pa navidezno v paničnem strahu bežati. Enver bej se je s konjenico vrgel za njimi in jih začel preganjati. Bulgari so bežali na neki breg, h kateremu je držala lepa široka cesta. Po tej poti je slepo drvila turška konjenica. Naenkrat pa pretrga zrak grozen pok — in Enver bejeva konjenica frči raztrgana po zraku ter pada v kosih na tla. Dim pokrije strašno pozorišče. Kaj je bilo? Cesta je bila z letečimi minami posejana; ko je celo cesto pokrila turška konjenica, so skriti bulgarski vojaki zažgali mine in tako na mah uničili do 3000 turških jezdecev in konj. Kar je ostalo živih, so se s težavo pretolkli do svojih prejšnjih postojank; Enver bej je komaj ušel smrti.

Potni listi za potnike med Srbijo in Bulgarijo, ki so se uvedli pred dvema mesecema, se zopet odpravijo.

Ljubljanske novice.

lj **K državni policiji** so prevzeti naslednji mestni policijski stražniki: Alojzij Slanovec, Nikolaj Večerin, Jakob Kržan, Jernej Papler, Jakob Podreberšek, Štefan Goričan, Mihael Sitar, Simon Vrhunc, Franc Okički, Franc Vrečar, Franc Palčar, Jakob Gerčar, Martin Hudales, Jožef Kocjančič, Franc Kurent, Franc Drešar, Ivan Tičar, Albin Bergant, Franc Grošelj, Franc Volk, Jožef Ovsec, Mihael Stanta, Matija Plevel, Matija Godicelj, Anton Zabukovšek, Franc Možina, Jožef Kek, Martin Orehek, Jožef Gril, Valentin Gradišar, Gregor Rogelj, Ferdo Šafec, Franc Majerič, Mat. Ogrin, Anton Kimovec, Ivan Babič, Franc Jurečič, Franc Poljanšek, Ivan Benedičič, Martin Erjavec, Friderik Šafec, Vid Bevc, Vincenc Marolt, Franc Prešern, Ignacij Tomic, Ivan Gerlica, Jožef Sprager, Ivan Petrič, Ivan Jenko, Jožef Jazbec, Mihael Potočnik, Franc Renčof, Pavel Dolar, Ivan Pasar. — Včeraj je prišel v Ljubljano prvi oddelek stražnikov iz Trsta. Došlo je 40 stražnikov. Vsi so bili oboroženi z revolverji. Iz Trsta pride še en transport. Novo osobje nastopi službo jutri opoldne.

lj **Ljubljanska državna policija.** V sobotni »Wiener Zeitung« objavlja ministrstvo za notranje stvari odredbo z dne 26. marca, s katero ustanavlja državnopolicijsko ravnateljstvo v Ljubljani s 1. aprilom 1913. V področje te državne policije spadajo Ljubljana in krajevne občine Moste, Gorenja in Sp. Šiška ter Vič. V delokrog državne policije spadajo vsi običajni policijski posli: javna varnost, red in mir, zglaševanje, potni listi in tujstvo, društvena in zborovalna policija, tiskovno - policijske stvari, varnost oseb in lastnine, udobnost prometa po cestah ter policijske stvari glede železničnega obrata, čuvanje nad policijskimi določbami glede razstrelil, gledališka policija, dovoljevanje javnih produkcij in uprizoritev (izvzemši gledališke koncesije, varieteje kakor tudi predstave v cirkusu), odobrenje sporedov, pesemskih besedil, dovoljevanje maškaradnih in drugih javnih plesov ter plesne godbe, nadzorovanje gostiln, kavaren, prenočišč, javnih zbirališč in veselišč, nadzorovanje iger na javnih prostorih in izpolnjevanje ministrske odredbe z dne 3. aprila 1855 drž. zak. št. 62, glede policijske ure, poselski in delavski red in policijske določbe, pažnja na predpise glede izvoščkov in voznikov, policijsko kaznovanje v zmislu ces. odredbe z dne 20. aprila 1854. drž. zak. št. 96, policijsko kaznovanje po § 5. zakona z dne 24. maja 1885. drž. zak. št. 89, izgonstvo v zmislu zakona z dne 27. julija 1871. drž. zak. št. 88, kakor tudi odredba policijskega nadzorstva ter policijsko uradovanje v zmislu kazenskega sodnega reda. Na čelu policije je ravnatelj, ki je podrejen deželnemu predsedniku in njemu je prideljeno uradništvo, civilni agenti ter uniformirani stražniki.

lj **Red železne krone III. razreda** je cesar podelil deželnemu šolskemu nadzorniku Albinu Belarju v Ljubljani.

lj **Še ena »zmaga« ljubljanske mestne občine.** Upravno sodišče je ugodilo pritožbi ljubljanske mestne občine proti deželnemu odboru, ki je odredil, da se mora tudi v magistratno disciplinarno komisijo voliti po ključu. Kljub tej rajsodbi pa vrata v disciplinarno komisijo zastopnikom S. L. S. ne bodo zaprta. Ta razsodba je namreč sedaj popolnoma brezpredmetna, ker nova službena pragmatika določa, da se disciplinarna komisija voli po ključu, t. j. da mora biti tudi naš zastopnik v disciplinarni komisiji. Ali ni bilo škoda časa za »pritožbo« — zmaga je pa itak le na naši strani, ker smo dosegli to, kar smo v disciplinarni komisiji hoteli imeti!

lj **Konferenca katehetov** v sredo, dne 2. aprila ob petih popoldne.

lj **Prireditev v »Rokodelskem domu«**, ki jo je imelo včeraj Katoliško mladeniško društvo, nam bo ostalo v prav lepem spominu. Razveselil nas je pogled na zbor mladih pevcev, ki so pod vodstvom gosp. M. Bajuka zapeli nekaj srečno izbranih pesmi. Društveni tamburaši so si s svojim nastopom zaslužili živahno pohvalo občinstva, še živahnejše pa igralci, ki so prav spretno predstavljali burko »Novi sinjegrajski župan«. Zlasti vlogi krojaškega mojstra in njegovega vajenca sta bili v spretnih rokah. — Ravnajoč se po načelu, da je najbolje družiti s prijetnim tudi koristno, je društveni predsednik g. Alojzij Stroj tekom prireditve govoril o pomenu letošnjega XVI. stoletnega jubileja, ki ga obhaja katoliška cerkev v spomin svoje popolne zmage nad paganstvom. Povdarjal je, da je omenjeni jubilej predvsem jubilej krščanske kulture, ki je osrečila narode, ker je cesar Konštantin Veliki s svojimi postavami, s katerimi je uredil v državi redno družinsko življenje in nedeljski počitek, s pospeševanjem umetnosti in obrti najzaslužnejši pospeševatelj krščanske omike, katere sadove vživajo vsi narodi. Katoliško mladeniško društvo je vredno vse podpore od strani javnosti.

lj **Dramsko osobje slovenskega gledališča** se poslovi v dveh benefičnih predstavah od ljubljanskega občinstva. V torek, dne 1. aprila se uprizori tridejanska salonska veseloigra »Gospod senator«, ki je polna situacijske komike in zdravega humorja. Nastopi večina glavnega dramskega osobja: gg. Danilo, Povhe, Bukšek, Bratina in Molek, gospe Danilova, Bukšekova, Kreisova, Juvanova in gdčna Vera Danilova. Režijo vodi gosp. Milan Skrbinšek. — V četrtek, dne 3. aprila druga benefična predstava »On in njegova sestra«, burka s petjem.

lj **Iz gledališke pisarne.** Danes, v ponedeljek (par) za sklepno predstavo te sezone Puccinijeva opera »Madame Butterfly« z gospo Lili Nordgartovo kot gostom v vlogi Cho-ho-san, ki spada med najuspelejše partije odlične umetnice; ko je bila primadona našega gledališča, jo je pela sedemkrat. Hkrati z njo se poslove za sedaj od občinstva naši najpriljubljenejši pevci gg. Fejffar, Harfner in Križaj.

lj **Iz Ljubljane je izginil** pomožni uradnik Ivan Sajovic. Seboj je odnesel nekaj sto kron tujega denarja. Ako ga je kdo kje videl, naj sporoči policiji.

POVIŠANJE NAŠE MIROVNE ARMADE ZA 50.000 MOŽ.

»Zeit« objavlja članek z najbolj poučene strani, v katerem trdi, da hoče vojna uprava povišati mirovno stanje naše armade za 50.000 mož. Ker imamo dveletno službeno dobo, bodo potrdili vsako leto 25.000 rekrutov več, kolikor bi jih smeli po novi brambni postavi potrditi. Nova brambna postava določa, da se v skupni armadi v treh letih poviša število rekrutov na 159.000, pri c. kr. domobranstvu in pri ogrskem honvedu pa na 27.000 rekrutov.

ZRAČNO VOJNO BRODOVJE V NEMČIJI.

»Norddeutsche Allgemeine Zeitung« poroča, da zahteva nemška vojna uprava za vojno zrakoplovstvo od leta 1914. do leta 1918. petdeset milijonov mark. Ustvariti nameravajo dvoje zračnih brodovij po pet zrakoplovov, nadalje postajo s štirimi velikimi vrtilnimi lopami in z dvema trdnima lopama, osrednjo postajo in šest zunanjih postaj za skupno 50 zrakoplovov. Za zračno vojno brodovje potrebujejo 1452 častnikov, podčastnikov in vojakov.

LETOŠNJE VELIKE VOJAŠKE VAJE.

»Zeit« poroča, da bodo letošnje velike vojaške vaje drugače kakor druga leta izvedli. Število čet, ki se bodo velikih vaj udeležile, se zniža, zato se pa stanje čet, ki bodo vadile, pomnoži skoraj na vojno stanje. V tistih armadnih zborih (1., 10., 11., 7., 15. in 16.), kjer se je moštvo radi krize povečalo, se velike vaje ne bodo vršile, marveč se izvedejo le vaje v divizijah.

OBISKI ANGLEŠKEGA KRALJA IN KRALJICE.

»Standard« poroča, da bosta pričela angleški kralj in kraljica majnika obiskovati inozemske dvore. Obiskala bosta tudi Pariz, Dunaj in Berolin.

Tržne cene.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta, 31. marca 1913.

Pšenica za april 1913	10·96
Pšenica za maj 1913	11·26
Rž za april 1913	11·76
Rž za oktober 1913	9·10
Oves za april 1913	9·05
Oves za oktober 1913	9·40
Koruza za maj 1913	7·77
Koruza za julij 1913	7·93

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306·2 *m*, sred. tlak 736·0 *mm*

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padavina v 24 urah v mm
29	9. zveč.	738·0	10·3	sl. jug	pol. obl.	
30	7. zjutr.	739·1	4·2	brezvetr.	megleno	0·0
	2. pop.	737·4	20·5	sl. jjvzh.	jasno	
30	9. zveč.	738·7	12·5	brezvetr.	jasno	
31	7. zjutr.	738·6	5·9	sl. jug	del. obl.	0·0
	2. pop.	736·4	21·2	m. jzah.	„	

Srednja predvčerajšna temp. 9·8°, norm. 6·2°.
Srednja včerajšnja temp. 12·4°, norm. 6·4°.

Sanatorium Emona v Ljubljani, Komenskega ulica 4.
Privatno zdravišče za notranje in kirurgične bolezni. — Porodnišnica. — Medicinalne kopeli.
Lastnik in šef-zdravnik: Dr. Fr. Dergane, primar. I. kir. odd. dež. boln.

Dobro idoča, že 60 let obstoječa
pekarija
z manjšo **mešano trgovino,** edina v trgu tik cerkve se do **15. aprila proda.** — Naslov pove uprava „Slov." pod št. **1001.**

Kemična tovarna Traiskirchen pri :: Dunaju, LIEBLEIN & CO. ::
Stearit
najboljše sredstvo za **zgostitev** malte za snaženje in beton, tudi Stearit malta, da **50—100% več moči,** kot malta z drugimi primesi. 993

Sprejmem
ključavničarskega pomočnika
dobro izurjenega v tem obrtu. **ANTON KREMŽAR, ključavničar v Št. Vidu nad Ljubljano.** 1006

Sprejme se dobra
prodajalka
vešča slovenskega in nemškega jezika v trgovino mešanega blaga. — Naslov pove uprava lista pod št. **999.** 999

Dobro idoča
GOSTILNA
v Ljubljani se odda takoj na račun kuharici, natakarici ali zakonskim brez otrok. Ponudbe pod **„gostilno 998"** na upravništvo tega lista. 998 1—3

„Narodna kavarna"
naznanja cenjenim gostom, da bo nastopila s 1. aprilom 1913
nova dunajska elitna damska kapela.
Začetek točno ob pol 9. uri zvečer.
Fran Krapeš.

Župni urad Naklo pri Kranju išče
cerkvenika in organista.
Nastop čimpreje. Plača do 700 kron.

Dne 1. in 2. aprila vselej ob **9. uri dopoldne** se vrši
prostovoljna dražba
pohištva, perila, kuhinjske oprave in drugih stvari v Wolfovi ulici štev. 4, II. nadstropje. 991

Modni salon Stuchly-Maschke
Ljubljana, Židovska ulica štev. 3
priporoča vsakovrstno moderno nakitene slamnike in športne čepice za dame in deklice.
Popravila točna. Cene nizke.
Žalni klobuki vedno v zalogi.
982

Vsem prijateljem in znancem javljamo z neutolažnim srcem, da je po dolgi in mučni bolezni, previden s svetotajstvi, preminil naš ljubljeni soprog, oče, stari oče in tast, gospod

Jurij Ravnik

pekovski mojster in posestnik na Bledu in v Boh. Bistrici

danes, dne 29. t. m. ob 10. uri dopoldne v 52. letu svoje dobe.

Pogreb nepozabnega rajnika bo v ponedeljek, 31. marca t. l. ob 9. uri dopoldne iz hiše žalosti na tukajšnje pokopališče.

Sv. maše zadušnice se bodo služile v župni cerkvi.

Priporočamo ga v blag spomin.

Na Bledu, dne 29. marca 1913.

Antonija Ravnik roj. **Rostohar**
soproga.

Janko, Jurij, Franc
sinovi.

Mici Schleimer roj. **Ravnik, Tončka in Beti**
hčerke.

Jos. Schleimer
c. kr. vladni kancelist
zet,

Joško, Mija
vnuka.

996

Pred Odrinom.

Sledeče poročilo, ki ga je poslal Bennet Burleigh, posebni poročevalec od »Daily Telegrapha«, svojemu listu, je tako zanimivo, da ga je vredno objaviti.

Tekom vojske je bulgarska cenzura prepovedovala vsakojako poročanje novic, ki so se nanašale na vojne operacije zaveznikov, ki so prišli Bulgarom na pomoč. Zdaj je lažje. Pripomnim naj takoj, da se te vrstice nanašajo na drugi bulgarski vojni zbor pod generalom Ivanovom pred Odrinom.

Srbsko vojsko poznam že več nego štiri leta, in priznati moram, da me je navdajalo čustvo ponosa, ko sem pred kakimi sedmimi tedni videl prvo njihovo divizijo maršírati skozi Mustafo Pašo, da se pridruži bulgarski vojski, ki je oblegala Odrin. Častniki in vojaki so bili videti imenitni (smart) vojaki, bodri in čili pa prav tako opravljeni z vsem kakor najboljše čete na Angleškem. Njihova konjica je bila izvrstna, konji dobro rejeni in dobro opremljeni s sedlno opravo. Bili so videti mnogo boljši od angleških konjikov. Pri artiljeriji, ki je bila docela moderna po tipu, ni primanjkovalo ničesar, kakor je bilo videti. Njihova oprava je bila sijajna in obilna, celo tja do torb za živež, steklenic za vodo, orodja za kopanje okopov, patrolnih šotorov itd. In njihova prevozna, zdravstvena in druga sredstva so bila docela moderna, skoraj enaka angleškim. Vozovi so bili lahki in močni, izvrstno opremljeni in vpreženi, zmožni za vsako mero težkega dela. Nikjer ni bilo videti okornih bulgarskih, z volmi vpreženih voz, ampak skrbno oskrbovani konji, z dobrimi vozovi, ki so mogli vsak trenutek hitro voziti. Reči se mora ,da je bilo videti, da glede reda in vodstva cele divizije ni manjkalo prav ničesar.

Te srbske čete so pravkar prihajale z zapadnih krajev, kjer so prevrgle in pregnale zadnjo sled turškega upora v Stari Srbiji in Macedoniji. Pred nekaterimi polki je stopala vojaška godba in vojaki so korakali kakor možje, polni navdušenja, da gredo v boj za stvar, ki je bila vsakemu izmed njih draga. Teden dni ali tako nekako je minulo in med tem so prišle druge bulgarske rezerve, nato pa še več enako izvrstno opravljene srbske kavalerije, infanterije in artiljerije. Njihovi topovi so bili sijajno opremljeni in pozneje je bilo mogoče videti, da je njihov artiljerijski tren popoln v vsakem oziru.

Približno istočasno sta prišli ena ali dve brigadi macedonskih čet v Mustafo Pašo in odšli dalje. To so bile prve opravljene čete iz turških krajev, ki so se prišle udeleževat obleganja Odrina. Krepke, živahne postave so bile to, dasi nekam zastarele v njihovi narodni noši; njihovo orožje in oprava pa ni bila niti dobra, moderna, niti redna. Vse pa je kazalo, da je navdušenje izpopolnjevalo tisto, kar jim je primanjkovalo po številu, enakosti in obo-roženju. Ena baterija, ki so jo pripeljali seboj, je bila podobna našim nekdanjim sedemfuntarjem s sprednjim nabojem. Macedonci imajo še vedno gajde (Dudelsack), ki so dajale od sebe zvokom podobne glasove, ko so korakali dalje, da zavzamejo svoja mesta pred Odrinom. Dalje so bili tu moderni divji Miležani, ki izvajajo svoj izvor od Grkov in ki so se ponašali z vso svojo ljubeznijo za zeleno barvo. Če si niso mogli privoščiti zelene kokarde ali zelene rute, so gotovo imeli vrh čepic košček svitlozelenega blaga. Nekateri pa, zares divji možaki z gora, so se ponašali s svitlozelenimi srajcami, drugi zopet, ki so nosili častniške znake, pa so imeli zelene hlače in vojaške plašče.

Macedonci so bili poslani na desni breg Marice, vendar so ostali tam le teden dni, nato pa so jih poklicali nazaj in poslali na levi breg.

Navzočnost Srbov v fronti je bila jako učinkovala in se je kmalu doznala. Pri vsaki priliki so jih poslali naprej in uro za uro so preganjali Turke iz okopov in bližje in bližje glavnim četam, ki obdajajo Odrin. Srbi so naglo vzeli na svoje rame vse breme operacij na desnem bregu Marice, pa med to reko in Ardo. Izvečine je njihova zasluga, da so pognali Turke dalje, dasi je bulgarska artiljerija ostala na svojem mestu. Iz teh krajev okoli Hazarlika in zapadno od nižje ležeče pokrajine pri Marašu, pa južno in zapadno od Papas Tepe so popolnoma pregnali Turke.

Srbska taborišča in dispozicije so bile naravnost čudeži ličnosti, snažnosti in popolnosti. Njihovemu prodiranju se ni moglo nič ustavljati, kadar so se vzdignili dalje. Pri Papas Tepe so bili dva, trije napadi in protinapadi. Ta strahovita utrdba je bila močno utrjena in dominirana od sosednjih turških utrdb. Kakor hitro so srbske čete vzele delo v roke, ni bilo nobenega vprašanja več, čegava do bo utrdba. Po dvadnevnem bombardiranju ni bilo nobenega povoda dvomiti, da oblegovalci ne bi mogli vsak trenutek vzeti utrdbe z naskokom. Turki so ponovno poizkusili oprostiti si roke na južni strani, a pri vsaki priliki, ko so jih odbili, je bil njihov poraz večji in popolnejši.

Za Ardo pri Katal Tepe so pritisnili Bulgari in se približali Odrinu na tri kilometre. Obleganja bi bilo lahko v enem dnevu konec, a iz človekoljubnih ozirov so dali Turkom časa, da bi prišli do spoznanja, da bi bilo bolje udati se, nego pripustiti, da bi bila trdnjava vzeta z naskokom. Oboji, Srbi in Bulgari, so goreli navdušenja, da bi jim bilo dovoljeno vzeti mesto z naskokom. A tega dovoljenja niso dobili, dasi je bilo meni in drugim znano, da bi se z ozirom na preostalo odporno moč Turkov napad uspešno izvršil z izgubo največ štiri do pet tisoč mož pa s popolnim razdejanjem utrdb ter uničenjem posadke.

Vesti iz Črne gore.

Črnogorski »Rdeči križ«, ki je v splošno zadovoljstvo vršil svojo vzvišeno nalogo, nudeč pomoč ranjencem in bolnikom, je v jako težkem položaju. Skoro vsa njegova sredstva so izčrpana. Ako se mu ne priskoči brzo in izdatno na pomoč in ne podpre njegove blagajne, bo v kratkem prisiljen, da omeji na najpotrebnejše in najnujnejše svoje dobrodelno delovanje. Kdor ni na lastne oči videl grozote vojne, kdor ni čul vzdihov ranjencev in stoka umirajočih, ne more zadostno ceniti pomena »Rdečega križa«. A pri vsem tem je treba pomisliti, kako siromašna zemlja je Črna gora. Skalnata je in nerodovitna, a rodé se v nji junaki, ki se ne boje umirati zanjo. Kdo bi preštel žrtve, ki jih krije sedaj svobodna ruša, kdo prebrojil neštevilne rane. Še sedaj se nahaja samo na Cetinju skoro 1000 ranjencev in okoli 100 bolnikov, v Podgorici nad 1000 ranjencev in blizu 1000 bolnikov. Ravnotako v Ulcinju blizu 100 ranjenih in okoli 50 bolnih črnogorskih vojakov, da ne omenjamo drugih bolnic. Odveč bi bilo govoriti o izdatkih za prevoz ranjencev in bolnikov z bojišča, o izdatkih za hrano, obveze, zdravila, postrežbo itd. O tem si lahko napravi vsak sam račun. Zato je nujna pomoč črnogorskemu »Rdečemu križu« zelo potrebna, in dvakrat dá, kdor hitro dá.

Srbski aviatik Mihajlo Petrović se je 20. marca pri Skadru ponesrečil. Imenovanega dne se je dvignil na svojem aeroplanu 1200 m visoko in napravil nekoliko izvanredno smelih krogov. Naenkrat pa je izgubil ravnotežje, biplan se je presukal in aviatik je padel iz njega in bil na mestu mrtev. Kot se je pozneje dognalo, je umrl že med padanjem. Najbrže mu je postalo hipoma slabo in tej okoliščini je pripisovati nesrečni slučaj. Njegova smrt je pretresla vojsko, toda ni vzela poguma ostalim srbskim aviatikom. Pokojni Mihajlo Petrović je bil prvi srbski aviatik, ki je smelost v zračnih višavah plačal z lastno glavo.

Vest o padcu Odrina se je razširila kot blisk po vsem Cetinju. V Lipu je bilo na ulicah življenje kot v mravljišču. Vse je hitelo proti bulgarskemu poslaništvu, pevajoč navdušene pesmi. Poslanik se je v iskrenih besedah zahvalil neštevilni množici, želeč črnogorsekmu orožju pred Skadrom uspeha in zmage. Po ovaciji pred srbskim poslaništvom se je občinstvo mirno razšlo.

KNJIGOTRŽTVO.

* **Dickens-Cankar, Povest o dveh mestih.** K 5·20, vez. K 6·20.

Slavnoznani angleški pisatelj nam v tej globoko zasnovani povesti slika razmere in dogodke, ki so povzročili krvavo francosko revolucijo. Izredna zanimivost in naravnost klasična pripovedna umetnost, ki dičí to krasno povest, ji je pridobila sloves v svetovnem slovstvu. Pri vsej resnobi dogodkov je povest skozi in skozi prepletena z neprekosljivim humorjem. Posamezna poglavja so tako pretresljiva in celo dejanje tako živo, da se čuti čitatelj postavljenega v sredo dogodkov, ki jih pisatelj slika tekom povesti.

Kdor bo pazno prečital to knjigo, dobil bo pravi vpogled v ono zgodovinsko dobo, ki je močno pretresla temelje cele Evrope.

Povest je kot IX. zvezek »Leposlovne knjižnice« založila »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani.

* **Beneš Trebizsky, Kraljica Dagmar.** Zgodovinski roman. K 3·20, vez. K 4·30.

Kdor ljubi svoj rod in hoče proučiti zgodovino Slovanov, naj bere to prekrasno povest, ki je zajeta iz zgodovine polabskih Slovanov. Povest je polna domorodnega navdušenja in iz nje veje tako ljubezen do sladkega materinega jezika, da bo vnela celo one, ki so hladni v narodnostnem oziru, v sveti ljubezni do rodne grude. Te povesti ne sme manjkati nikjer, posebno pa ne v obmejnih knjižnicah in bralnih društvih. Roman je založila »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani.

* **Grafenauer, Zgodovina novejšega slovenskega slovstva.**

I. del: »Od Pohlina do Prešerna.« K 2·—, vez. K 2·80.

II. del: »Doba narodnega prebujenja.«

To je brez dvoma najznamenitejše znanstveno delo iz zadnjih let. Da je to klasična knjiga prve vrste, kakršnih imamo Slovenci malo, nam povejo strokovne ocene, ki smo jih čitali v naših revijah. Kritika hvali na njej verne opise posameznih pisateljev in idej, v katerih so živeli, izborno analizo njihovih del in živahni, mični način, kako so pogojeni literarni boji one za razvoj našega slovstva tako važne dobe. Naloga vsakega zavednega in dobrega Slovenca je, da natančno prouči slovensko slovstvo ter se nauči spoznati in ljubiti može, ki so orali ledino slovenskega jezika. V ta namen bo služila vsakemu najbolje Grafenauerjeva slovstvena zgodovina, ki je vsestransko dovršena. Posebno toplo priporočamo isto dijaštvu višjih gimnazijskih razredov. Delo je založila »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani.

Stanovanje

dve do tri sobe s pritiklinami v bližini južnega kolodvora **se išče za majev termin.** Ponudbe s ceno naj se pošljejo pod **»I. R. 500« poštno ležeče glavna pošta, Ljubljana.** 988

Novosti za **ženske in moške obleke** — **v veliki izbiri** — pri **R. MIKLAUC** Ljubljana, Stritarjeva ulica št. 5. 768

: Naročaite „Slovenca". :

Redka — *priložnost!*

Radi družinskih razmer se odda zelo dobro idoča trgovina mešanega blaga na Jesenicah na Gorenjskem. Tik trgovine je vel. tovarna z več tisoč delavci. Promet 80—100 tisoč. Odda se takoj z zalogo vred. Interesenti naj si zalogo osebno ogledajo ker se na pismena vprašanja ne ozira. 970

R. M. ZORE, Jesenice.

Nova zidana hiša

z dvema vrtoma, dva orala polja se za **5000 K proda.** Pojasnila daje **Frac Smole, kovaški mojster, Podgorje v Rožu, Koroško.**

Lepi prostori za trgovino

z mešanim blagom, z vso opravo, na glavnem trgu v Ajdovščini, (vojaška garnizija) kjer se je nahajala najstarejša trgovina, se dajo v najem. **A. Casagrande v Ajdovščini.** 969

Učenec

z dobrim šolskim izpričevalom se sprejme v trgovino mešanega blaga pod jako ugodnimi pogoji. - **Ivan Vidmar, Črnivrh nad Idrijo.** 965

✝

Žalostnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je gospod

Josip Barle

šolski ravnatelj v pok., imejitelj zlatega zaslužnega križca itd.

dne 28. marca 1913 ob 12. uri po noči, previden s sv. zakramenti, po kratki bolezni v 79. letu svoje starosti mirno v Gospodu zaspal.

Zemeljski ostanki predragega pokojnika se bodo v ponedeljek, dne 31. marca 1913 ob 4. uri popoldne slovesno blagoslovili v hiši žalosti št. 18 v Slov. Gradcu in od tam prenesli na mestno pokopališče v Slov. Gradcu k začnjemu počitku.

Slov. Gradec, dne 29. marca 1913.

Dr. Josip Barle, Pavla Arnečič roj. **Barle, Alojzij Barle, Karl Barle, Angela Jankovič** roj. **Barle, Ana Barle,**
otroci.

Marija Barle roj. **Schuller, Alojzij Arnečič, Franč. Barle** roj. **Kac, Alojzij Jankovič,**
zeta in snahi.

Vsi vnuki in vnukinje.

997

Konfekcijska trgovina in zavod za izdelovanje oblek po meri

A. Kunc, Ljubljana

priporoča svoje izborne izdelke vsakovrstnih 847 1

pomladanskih oblačil.

Strogo solidna postrežba. Najnižje, stalne cene.

Ilustrovani cenik na razpolago.

Priporoča se

modni salon damskih in vseh vrst slamnikov.

Najnovejše pariške in dunajske oblike. 864

Žalni klobuki so tudi vedno v zalogi.

Cene nizke. Postrežba točna in solidna. Pismena naročila se odpremijo **obratno.** — Z odličnim spoštovanjem

A. Adamič, Kranj.

Izdala konzorcij »Slovenca«. Tisk: »Katoliške Tiskarne«. Odgovorni urednik: Ivan Štefe.